БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 125 (8325)
МАЙН 29
СРЕДА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ХОНИН АЖАЛАА СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ, НООҺО БҮРИ ЕХЭЭР ХАЙШАЛЖА АБАДАГ БОЛОХО ТУХАЙ

Союзна ба автономно республикануудай, хизаарнууд, областьнууд болон районуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын ба комсомольско органуудта, МТС-үүдэй болон совхозуудай директорнүүдтэ, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ, бүхы эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ

КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй хандаһан

Б Э Ш Э Г

Нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалга дотороо, 1956 оной хүдэлмэриин дүнгүүд ба мал ажалай продуктнуудые саашадаа бүри ехээр абадаг болохо, бэлэдхэхэ хэмжээнүүд тухай Тогтоол дотороо партиин Центральна Комитедэй сентябрьска (1953 он) Пленумһээ хойшо үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо хүдөө ажахыда хэгдэһэн хүдэлмэри тухай арад зондоо дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгэһэн байна.

Манай орон ороохо таряа ургуулан абалгын талаар һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. Гурбан жэлэй турша соо гол түлэб шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглажа, тарилгымнай талмай 37,5 миллион гектараар үргэдхэгдөө. 1955 онойхиһоо миллиард пүүд үлүүтэй талха таряан 1956 ондо бэлэдхэгдээ. Мүнөө талха таряагаар дуталдахаяа болинхойбди, городууд, промышленна центрнүүд ба бусад һуурин газарнуудта хилээмэн һаалгаряагүй худалдагдана. Эдеэ хоолой промышленностьда хүсэд хүрэхөөр ороохо тарянай нөөсэтэй болонхойбди. Энэ жэлдэ гүрэнэйнгөө талха таряанай нөөсые нилээд арьбадхаха, арадай демократиин оронуудтахи ханинартаа худалдахын тула шухала хэмжээтэй ороохо таряа илгаха арга боломжотой байгаабди. Ороохо таряа саашадаа бүри ехээр ургуулан абаха, улам хүгжэжэ байгаа мал ажалда хэрэгтэй концентрат ба шэмэтэ тэжээлнүүдые үшөө ехээр үйлэдбэрилхэ зорилго шиидхэхэ ёһотойбди.

Һү һаажа абалгааршье һүүлэй хоёр жэл соо ехэхэн амжалта туйлагдаа. Колхозуудтахи үнеэн бүриһөө 1960 ондо һү һаажа абалгын талаар КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тодорхойлон тогтооһон хэмжээ һаалгабари 1956 он дотор бараглан дүүргэгдээд байна. Колхозуудта гурбан жэлэй турша соо һаажа абаһан бүхы һүнэй хэмжээн 1,9 дахин нэмээ. 1956 он дотор бүхы түрэлэй ажахынуудта 1953 онойхиһоо 1,7 дахин ехээр һүн бэлэдхэгдээ, гэхэ зуура колхозуудта—хоёр дахинһаа ехээр нэмэһэн байха юм. Бүхы городууд, промышленна центрнүүд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудта һү таһалгаряагүй наймаалха арга боломжотой болонхойбди.

Мяханай талаар һүүлэй үе болотор дутамаг байгаабди. Манда шухала хэмжээн соонь мяха абажа шадаагүйбди. 1956 ондо бүхы орон дотор мяха бэлэдхэлгэ миил 9 процент нэмэһэн байгаа. Партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалга соогоо, илангаяа 1956 оной хүдэлмэриин дүнгүүд ба мал ажалай продуктнуудые саашадаа бүри ехээр абадаг болохо, бэлэдхэхэ хэмжээнүүд тухай Тогтоол дотороо хүдөө ажахыдахи энэ хэрэгдэл тушаа партийна, советскэ органуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй анхаралые хандуулһан байна. Һүүлэй хэдэхэн һара соо мяха абалгын хэрэг заһаржа эхилээ. Мяха бэлэдхэхэ ба худалдан абаха квартальнай түсэб олон жэл соо анха түрүүшынхеэ энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда дүүргэгдэхэһээ гадна, 11 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. 1956 оной нэгэдэхи варталтай жэшэбэл, мяха бэлэдхэлгын хэмжээн 45 процентээр нэмэһэн байна. Ондоогоор хэлэбэл, ямар нэгэн колхозой эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүриһээ 20—30 центнер мяха абаа һаань, энээниинь ехэ туйлалта гэжэ нёдондо жэл болоторшье тоологдодог байһан юм. Харин энэ жэлдэ хэдэ мянган колхозууд, совхозууднай эдлүүриингээ газарай зуун гектар бүриин 50—70—80 центнер, зариманиинь 100-гаад центнер мяха абадаг болонхой.

Мяханай асуудал манай орон дотор тон богонихон болзор соо амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ, тиигээд өөрынгөө дотоодын хэрэглэмжые хүсэд хангаһаа гадна, гүрэнэй ехэхэн нөөсэ бии болгохо, заримм мяхаяа, мяханай зүйлнүүдые гадаадын худалдаа наймаанда гаргажа шадахабди гэжэ найдамтайгаар хэлэгдэхэ байна.

Хонин ажалаа хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха гээшэ имагта шухала асуудал болоод байна. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада орон доторхи түрэл бүриин ажахынуудта нооһо хайшалан абалгын хэмжээн 13 процентээр, элдэб зүйлнүүдэй ехээр худалдагдадаг болоһонтой дашарамдан нооһо бэлэдхэлгын хэмжээн 25 процентээр нэмэһэн болобошье; хэромнай нооһоор дуталдадаг байһаар. Манай социалистическэ томо хүдөө ажахыдахи угаа ехэ арга боломжонуудые хараада абабал, хонин ажалай ба колхозууд, совхозуудта нооһо хайшалан абалгын хэмжээнаар хүгжэжэ байһые ямаршье шалтагаанаар тайлбарилжа шадагдахагүй.

Хонин гээшэмнай тон түргэнөөр үдэжэ олошордог мал байһаниинь элитэ. Ажал хэрэгээ һайнаар эмхидхээд байбал, хонидоо жэлэй турша соо адагынь нэгэ дахинаар олошоруулжа шадагдаха.

Нарин ба нарибтар нооһотой 100 эхэ хонин бүриһөө жэл соо 140—170 хурьгадые, тэрэшэлэн шэрүүбтэр нооһотой, илангаяа романовска үүлтэрэй хонидһоо 200 гаран хурьга абаһан жэшээнүүдые олоор ушардажа болохо байна. Хэдэн жэшээ абаад үзэе. Ставропольска хизаарай «Большевик» совхоз нарин нооһотой 100 эхэ хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 142 хурьга, тиихэдэ нүхэр Харечкын даадаг хонишодой бригада 157—157 хурьга абаһан байха юм; Херсонско областиин Каланчакска районой «Заповит Ильича» колхозой нүхэр Спильнын даадаг хонишодой бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 151 хурьга абаһан; Киргизскэ ССР-эй Советскэ районой «Узгуруш» колхозой нүхэр Кенжебабаевай даадаг хонишодой бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 144 хурьга абаһан; Ростовско областиин Ремонтненско районой мүн лэ нарин нооһотой хонидые үсхэдэг 17-дохи партконференциин нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Самоследов 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абаһан байха юм. Семипалатинска областиин Урджарска районой «Красные горные орлы» колхозой нүхэр Барлыкбаевай даадаг хонишодой бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 136 хурьга абаһан; Читын областиин Нерченскэ районой «Боевик» колхозой нүхэр Коротковой даадаг хонишодой бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 155 хурьга абаһан байна. Ярославска областиин Рязанцевска ба Ярославска районуудай романовска хонидые үсхэдэг колхозууд 100 эхэ хонин бүриһөө 225 хурьга абаһан; мүн энэ областиин Мышкинскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоз—284 хурьга, тэрэшэлэн Ильинскэ районой Январиин 9-нэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Бухалова эхэ хонин бүриһөө 4 хурьга абаһан байна.

Хонидойнгоо тооe түргэнөөр олошоруулха иимэ арга боломжонуудай бии байбашье, бүхы орон дотор абажа үзэбэл, һүүлэй гурбан жэл соо колхозууд болон совхозуудтахи хонидой тоо толгой нэмээгүй шахуу, хэдэ хэдэн республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта хороһоншье байха юм. Олон тоото хонидоо мяхан болгожо тушааһан дээрэһээ иимэ ушар тохёолдоо гэжэ хэлэхэдээ болохо, теэд хонидые мяхан болгожо тушаалга баһал ехээр нэмээгүй бшуу. Тиимэ хадаа энээнһээ шалтагаалаагүй байха.

Мал ажалай энэ шухала һалбариин гээгдэһэн ушарынь юугээр тайлбарилагдахаб гэхэдэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Совхозуудай министерствын зүгһөө, энэ асуудалда шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой, ажал-ябуулгаһаань хэрэгэй амжалтын түбхын түрүүн дулдыдаха ёһотой нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай, колхозуудай правленинүүдэй, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө хонин ажалда зохихо анхарал хандуулагдаагүй байгаа гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

Нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай зүгһөө хонин ажалда анхарал табяагүй дээрэһээнь юун болооб гэхэдэ, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба колхознигууд хони үсхэбэрилхэ хэрэгые ёһотой һайнаар эрхилхэеэ болёод, энэнь олохон республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудай колхозуудта муудажа, заримандаа ашаг олзогүй, харин гарзатай ажал болошодог байгаа. Олохон ажахынуудта томо хонидынь жэлһээ жэлдэ олоор гарзалдаг, хурьгадынь ехээр хородог, эхэ хонидынь олоороо һубайрдаг, тэрээнһээ гадна, хонидые үрихэ, хулгайлха ябадал үзэгдэдэг байна. Хиналта, шалгалтын үгы дээрэһээ, эдэ бүгэдэнь элдэб эсын усалда оробо, ондоошье гээлтэ хоролто болобо гээд орхигдодог байха юм.

Тиимэ хадаа зарим хүтэлбэрилэгшэдэй тайлбарилха гэжэ һэдэдэг тэдэ шалтагаануудһаа хэрэг ушарынь дулдыдаагүй байха. Хонидой тооe олошоруулгын, нооһо хайшалан абалгын талаар урагшаа дабшаагүймнай шалтагаан юуб гэхэдэ, колхозууд болон совхозуудта хонин ажал хүгжөөхэ хэрэг муугаар эмхидхэгдэһэн байна.

Энээнһээ ондоогоор тайлбарилжа болохогүй. Жэшээлхэдэ, хонин ажал хүгжөөхэ тон ехэ арга боломжотой Казахска ССР-эй колхозуудта һүүлэй гурбан жэл соо хони, ямаадайнь тоо нэмэхэһээ байтагай, харин 1,1 миллион толгойгоор хороһон байха юм. Энэл үе соо Грузинска ССР-эй колхозуудтахи хонидой тоо 34 процентээр, Дагестанска АССР ба Чкаловска областьдо—18 процентээр хороһон байна. Тэрэшэлэн Таджикска ССР-эй, Башкирска АССР-эй колхозуудта, Молотовско, Свердловско областьнууд, Сибириин олохон областьнуудта хонидойнь тоо толгой мүн лэ хороһон байха юм.

Украинска ССР-эй, Армянска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй, Ставропольска хизаарай, Ростовско, Сталинградска, Астраханска, Саратовска, Куйбышевска областьнуудай колхозууд болон совхозууд хонин ажалаа хүгжөөхын тула ёһотой һайн оролдолго гаргаа һаа, бүри олон хонитой болохо, бүри ехэ нооһо хайшалжа абаха байһаниинь дамжаггүй.

РСФСР-эй центральна ба баруун-хойто областьнуудта, Прибалтийска республиканууд болон Белоруссида хонин ажал эрхилһэнэй үрэгүй гэжэ һүүлэй жэлнүүдтэ буруугаар тоолодог байгаа ха. Эдэ областьнууд, республикануудай олонхи колхозууд 1953 ондо мүнөөнэйхиһөө һураггүй олон хонитой байһан юм. Энэ һалбариие үнэхөөрөө һайнаар эрхилдэг, хара бэшэ хүрьһэтэй тэдэл областьнууд амжалта туйлаһан байна. Энэ ушар Тульска ба Рязанска областьнуудай жэшээ дээрэһээ харагдана. Эдэ областьнууд хүршэ байдаг центральна областьнуудһаа байгаалиингаа эрхэ байдалаар ямаршье илгаагүй юм. Тульска областиин колхозууд һүүлэй гурбан жэл соо хонидойнгоо тоо толгойе 20 процентээр, Рязанска областиин—25 процентээр нэмээгээ. Гэхэ зуура, хонин ажал хүгжөөхэ үлүү һайн эрхэ байдалтай Костромской ба Ярославска областьнуудай колхозуудтахи хонидой тоо 40 процентээр хороһон байна. Ивановска областиин колхозуудтахи хонидойнь тоо 33 процентээр, Калининска областиин—24 процентээр хороо. Эстонско ССР-эй, Латвийска ССР-эй, Белорусска ССР-эй, Калужска, Владимирска, Горьковско областьнуудай колхозуудтахи хонидой тоо мүн лэ хороо. Рязанска ба Тульска областьнуудай колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ һү һаалгаяа нилээд ехэ болгохоһоо гадна, мүн хонин ажал амжалтатайгаар эрхилһэниинь элитэ. Һалбаринуудые иимээр тааруулан хүгжөөбэл, ажахыда ашагтай туһатай гэжэ тэдэнэр зүб тоолоно. Тиимэһээ, хонин ажалай бирагүй байһан ябадал (зарим областьнууд, республикануудта тэрээниие зүбтүүлхэ гэжэ заримдаа һэдэдэг шэнгеэр) ямар нэгэн онсо эрхэ байдалай үгы дээрэһээ, «туруунай шалзаралгаһаа», ушата үбшэнһөө болоогүй, харин арадай ажахын энэ шухала һалбарида анхарал табяагүй дээрэһээ болоһон байна.

Уг шалтагааниинь газар нютагай ба байгаалиин эрхэбайдалһаа бэшэ, харин ямар нэгэн ажахыда хони үсхэбэрилгын хэр һайнаар эмхидхэгдэһэнһээ дулдыдана. Казахстанда гү, али Белоруссида, Ставропольска хизаарта гү, али Вологодско областьдо хонидой тоо нэгэ хэмтэй байхагүй. Тиимэшье һаа, шухала хэмжээн соонь үсхэжэ, хонин ажалаа ашаг олзо ехэтэй һалбари болгохо хэрэгтэй байһаниинь арсалтагүй.

Хонин ажалай гээгдэһэн гол шалтагаануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, хонин һүрэг олонхи ушарта үбэлдөө хүсэд хүрэхэ тэжээлгүй, һайн байрагүй, зохихо харууһагүй орхигдодог байна. Тэрэнэй тохёолдоһон шалтагаанай эли байбашье, партийна ба советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд хонидой гарзалһан шалтагааниие тодорхойлхын тулада элдэб бригаданууд ба мэргэжэлтэдэй экспедицинүүдые эльгээхыень эридэг байха юм. Үбэлдөө хонидой хододоо дутамагаар эдеэлдэг, ажалайнь муугаар эмхидхэгдэдэг ба харууһанай түлөө харюусаха тусхай хүнүүдэй томилогдодоггүй тиимэ ажахынуудта хонид туража гарзалдаг. Тэрэшэлэн хонидой тураһые газааһаань хараад мэдэхэ бэрхэтэй (ондоо малдал бэшэ) байдаг хадань, элдэб эсын шалтагаануудые бэдэрдэг, мэргэжэлтэдые эльгээхыень эридэг байна. Отарадахи хонидой дунда тураһан хонид бии болоо гү гэжэ мэдэхын тулада, урдын таряашад тон юрын арга хэрэглэдэг байгаа. Хонидые хашаа хоройһоонь гаргахынгаа урда тээ нээгдэһэн үүдэнүүдтэ хүндэлэн модо табидаг байба. Тиихэдэ элүүр хонид тэрэ модон дээгүүр харайжа гарадаг, харин муудаһан хонид тиигэжэ шададаггүй. Тиин хүшэ тэнхээгүй болоһон хонидые ондоо бүлэг болгон илгаад, нэгэ хэды саг соо тордиһоной һүүлээр, дахинаа һүрэгтэнь ниилүүлдэг байгаа. Энэ ушар эрдэм ухаанай удхашанарые буруушааһан, манай мэргэжэлтэдэй үүргые багаар сэгнэһэн удхатай бэшэ; гэбэшье, үбһэ тэжээлэй хаһа саг соогоо бэлдэгдээгүй газарта хонид турадаг. Тиигээд байхадань, тэжээл бэдэрхэ хэрэгтэй... гэхэһээ ондоо ямаршье туһаламжа мэргэжэлтэдэй зүгһөө үзүүлхэнь бэрхэтэй болодог бшуу.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада олохон республиканууд, областьнуудай колхозууд болон совхозуудтахи хонидһоо нооһоной абтасын хэмжээн тон бага зандаа байһаар. Жэшээнь, Дагестанска АССР мэтын хүгжэнги хонин ажалтай районуудайшье колхозуудта үнгэрэгшэ жэлэй турша соо хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 1,8 килограмм нооһон, Башкирска АССР-эй колхозуудта—1,9 килограмм, Казахска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй, Красноярска хизаарай ба Чкаловска областиин колхозуудта—2,1 килограмм нооһон абтаһаниинь таарамжатай аал.

Нооһо хайшалан абалгые эрид ехэ болгохо гээшэ хонидой үүлтэрые һайжаруулха ябадалтай таһаршагүй холбоотой. Херсонско областиин Геническэ районой Ленинэй орденто, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нарин нооһотой хонидые үсхэдэг юм. Тэндэхид жэлһээ жэлдэ ехэ нооһо абадаг. 1956 ондо дунда жэшээгээр хонин бүриһөө 5,5 килограмм гэхэ гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүриин 343 килограмм нооһо абаһан байгаа. Тус областиин Геническэ районой Свердловой нэрэмжэтэ колхоз хонин бүриһөө 6,1 килограмм гэхэ гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүриин 420 килограмм нооһо хайшалжа абаа. Ставропольска хизаарай Ипатовска районой «Советское Руно» гэдэг үүлтэртэ хонидой совхоз 1956 ондо хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 6 килограмм гэхэ гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүриин 509 килограмм нооһо хайшалжа абаа. Алтайн хизаарай Рубцовско районой «Страна Советов» гэжэ колхозой нүхэр Михайличенкын даадаг хонишодой бригада эхэ хонин бүриһөө 7,8 килограмм нооһо хайшалжа абадаг байна. Киргизскэ ССР-эй «Улахол» совхозой нүхэр Исмаиловай даадаг хонишодой бригада эхэ хонин бүриһөө 6 килограмм нооһо хайшалжа абана. Ставропольска хизаарай Ипатовска районой «Вторая пятилетка» колхозой хонишод нүхэр Занорощенкын даадаг отара хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 7 килограмм нооһо хайшалжа абаа. Гэхэ зуура, олохон областьнууд, хизаарнууд ба республикануудта, илангаяа нарин нооһотой хонидые үсхэхэдэ байгаалиин тон зохид эрхэ байдалтай Казахстан, Сибирь, Поволжье нютагуудта тиимэ хонид үшөөл үсөөн байһаар. Эгээн һайн нооһо элбэг ехээр үгэдэг, нарин ба нарибтар нооһотой хонидые бүри олон болгохо ёһотойбди. Энээнэй тулада нютагай шэрүүбтэр нооһотой хонидые нарин нооһо ехээр үгэдэг эрхим үүлтэрэй хусануудта табиха хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ шухала. Узбекскэ ССР, Туркменскэ ССР, Таджикска ССР-тэ, мүн Казахска ССР-эй урда талын хэдэ хэдэн районуудта каракуль үүлтэрэй хонидые олоор үсхэхэ хэрэгтэй. Тэрэшэлэн хони үсхэдэг районуудтахи хонидой арһанайнь, мяха-өөхэнэйнь шанарые улам һайжаруулха, абтасын хэмжээе бүри ехэ болгохо асуудалда мүн лэ халуун анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Область, хизаар, республика бүхэндэ үүлтэртэ хонидой фермэнүүд бии байха ёһотой.

Манай орон улам дэбжэнэ, хүн зоной хэрэглэмжэнь бүри ехэ болоно. Арад түмэн бүри һаяар хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые элбэг ехээр абадаг болоод, хилгааһан бүдүүд тухай асуудал эрид шууд табихань дамжаггүй. Хонин ажалаа хүгжөөжэ, мяхан тухай асуудалһаа гадна, мүн эрхим шанартай, һайн бүд улам ехээр хэрэглэдэг боложо байһан совет арадайнгаа эрилтые хангахын тула хүсэд хүрэхэ хэмжээтэй нооһо абадаг болохо асуудал гол болгон шиидхэхэ ёһотойбди.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэхын тула шухала бүхы арга боломжо манайда бии. Партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай, колхозуудай правленинүүдэй ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө бэелүүлэгдэхэ эмхидхэлэй хэмжээнүүдһээ мүнөө бүхы хэрэг дулдыдаха байна.

Хони үсхэбэрилгын асуудалнуудта нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай зүгһөө тон ондоогоор хандадаг болохыень КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет эринэ. Тус һалбариие хүгжөөхэ ябадалтай холбоотой бүхы асуудалнуудые энэ дары хаража үзэхэ, хонин ажалай фермэ, хонишодой бригада бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ хони үсхэбэрилхэ хэрэгэй ямар байһые тодорхойгоор шалгажа үзэхэ шухала.

Партийна болон советскэ органууд энэ бэшэгые колхозууд, совхозууд, МТС-үүдтэ, хонишодой бригадануудта, хониной фермэнүүдтэ үргэнөөр зүбшэн хэлсүүлжэ, хонидой тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шэмэ үгэлгыень бүри ехэ болгохо тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые зохёожо, баталан абалга эмхидхэхэ ёһотой.

Тиихэ зуураа иимэ асуудалнуудта нэн түрүүн анхаралаа табиха шухала гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно:

1. Мүнөөнһөө эхилээд колхоз, совхоз бүхэндэ хониной тоо толгой олошоруулхын түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулха, хониной тоо олон болгохо ба нооһо бүри ехээр абадаг болохо тушаа энээнэй урда зохёогдоһон түсэбүүдээ шууд шэнээр хаража үзэхэ хэрэгтэй. Олохон ушарта эдэ түсэбүүд хонин ажалай гол хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгагүйгөөр, миил кабинет соо зохёогдоһон байха юм. Тиихэдээ мүнөө бии байгаа хонидой тоо толгойн ямараар үдэхэ, мүн тэдэнһээ хэр ехэ нооһоной бодото дээрээ абтаха байһаниинь бэшэ, харин үнгэрһэн жэлнүүдтэ хонидой толгойн, мүн нооһо абалгын хэды процентээр ургаһаниинь лэ эдэ түсэбүүдэй зохёогдоходо, хараада абтадаг байгаа. Хонидой тоо толгойн олошорһон тухай эдэ процентнүүд нэгэн гэбэл тон бага гү, үгышье һаа олохон ажахынуудта, бүхэли районуудта болон областьнуудта тоо толгойнь тон ехээр хороогдодог дээрэһээ 15—20 процентээр хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха гээшэ ехэдэ тоологдодог һэн. Энэ хэрэгые тон ондоогоор табиха, үнгэрһэн жэлнүүдтэ хонидой тоо толгойн олошорһоной процентые хараадаа абахагүй, харин хонидой тоо эгээн ехээр олошоруулха, нооһо бүри ехээр абадаг болохо бүхы арга боломжонуудаа эгээн һайнаар хэрэглэхэ ябадал хараадаа абаха шухала. Мүн хонидой түл абалгые һайнаар үнгэргэхэ тушаа хэмжээ абаха хэрэгтэй. Зүгөөр хонидойнгоо бүхы тоо толгойе бүрин бүтэн байлгаха ябадал мүнөө үедэ тон шухала зорилго болоно. Энэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг ябадалые эрид шууд болюулха ёһотой. Колхозой болон совхозой фермэнүүдтэ хони, хурьганай гарзалагдаһан нэгэшье ушарые зохихо хэмжээ абангүйгөөр, миин орхижо болохогүй. Хони үсхэбэрилхэ хэрэгые эрид һайжаруулхын тула энэ һалбарида анхаралаа багаар табижа болохогүй. Энэ хэрэгтэ бага анхарал табидаг ушар нютагай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын олохон органуудай хүтэлбэридэ үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Тохёолдоһон байдалай заһагдахаар бэшэ шахуу болоһон хойнонь, ехээр гээгдэжэ, имагтал саарһан дээрэһээ мүнөө үедэ хони үсхэбэрилгын бодото байдалые олохон хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ абадаг байха юм. Иигэжэ албан хойрогоор хүтэлбэрилдэг арга методээ болюулха хэрэгтэй. Хүтэлбэрилэгшэд хониной фермэнүүдтэ, отара, бэлшээринүүдтэ хододоо ерэжэ байха, энэ ажалда сэхэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэй уулзажа, хони үсхэбэрилгын байдалые саарһан мэдээнүүдһээ бэшэ, харин бодото байдал дээрэһээ, ажал хүдэлмэри дээрэһээ мэдэжэ байха, тиигэжэ ниитын ажахын энэ шухала һалбари һайжаруулгада шууд түргэнөөр нүлөөлхэ ёһотой.

Хони олоор үсхэдэг колхозууд, совхозуудай, районуудай ажалай дүнгүүдые сэгнэхэдэ гол показательнуудай тоодонь хүдөө ажахын 100 гектар газар дээрэ нооһо абаха, нэгэ хониһоо нооһо хайшалжа, хониһоо бусад продуктнуудые абаха ябадал хараада абтаха ёһотой гэжэ КПСС-эй Цент-

(Ургэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ХОНИН АЖАЛАА СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ, НООҺО БҮРИ ЕХЭЭР ХАЙШАЛЖА АБАДАГ БОЛОХО ТУХАЙ

Союзна ба автономно республикануудай, хизаарнууд, областьнууд болон районуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын ба комсомольско органуудта, МТС-үүдэй болон совхозуудай директорнүүдтэ, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ, бүхы эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ

КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй хандаһан

Б Э Ш Э Г

(Түгэсхэл)

ральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

2. Хониной тоо толгой тон түргэнөөр олон болгохо хэрэгтэ хониной һубайралга болюулха гээшэ имагта шухала удхашанартай байна. Олохон республикануудай, хизаарнууд болон областьнуудай колхозууд ба совхозуудта хэдэ хэдэн жэлэй турша соо 100 хониндоо 60—70-һаа олон бэшэ хурьганай абтадаг байһан ушарые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Иимэ ушар хони олошоруулха хэрэгтэ бага анхарал хандуулагдадаг ябадалай хойшолон болоно.

Хонидые саг соонь, һайнаар ороондо оруулха ябадал эмхидхэхэ гээшэ хонидой тоо толгой олошоруулха тон шухала нүхэсэл болоно, теэд энэ хэрэг угаа муугаар эрхилэгдэнэ. Колхозуудай, МТС-үүд болон совхозуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд, хэтэрхэдээ зарим мэргэжэлтэдшье хонидоо ямар болзорто ороондо оруулха тухай, хүсэд хүрэхэ хусанууд бии гээшэ гү, тэдэнь ямар шанартайб, хонидоо искусственнаар ороондо оруулха хэрэгсэл, байрань бэлэн болоо гээшэ гү, орооной кампаниие саг соонь, һайнаар эмхидхэхэ шухала бусад хэмжээнүүд хэр абтаа гээшэб гэжэ заримдаа мэдэдэгшьегүй байха юм. Энэ шухала асуудалда иигэжэ харюусалгагүйгөөр хандаха ябадал болюулха хэрэгтэй.

Үбэлэй һаранuудта хонидоо хурьгалуулха гээшэ хабар хурьгалуулаашада орходоо холо дээрэ байна; хонид бүри олоороо эхирлэдэг, улам бүхэ, шанга бэетэй хурьгад түрэдэг гэжэ Ставропольска хизаарай, тэрэшэлэн бусад хизаарнууд, областьнууд болон республиканuудай дүй дүршэл харуулна. Үбэл гараһан хурьган тэрэ жэлэйнгээ июль һарада хайшалуулжа, һайн шанартай нооһо үгэжэ шадаха байна. Тиимэһээ мүнөөнһөө эхилээд хонидоо үбэл хурьгалуулха хэрэгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Ороондо оруулагдахынгаа урда тээхи үедэ хонидтоо ногоон тэжээл эдюулхэ, энээнэй тулада эхэ хонидой байдаг хашаа хорёогой захаар ногоо тариха хэрэгтэй. Энэ хэрэг хони һубайралгые болюулхада угаа шухала байна.

3. Хони, хурьгадай тэжээл бэлдэлгэтэй холбоотой бүхы асуудалнуудые сагаа гээнгүйгөөр дары шиидхэхэ, зунай үедэ, гол түлэб ерэхэ үбэлжэлгэдэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ асуудал хаража үзэхэ хэрэгтэй. Хонидоо үбһэ тэжээлээр хүсэд хангаагүй һаа, хонидоо үсхэжэ шадахагүйбди, манда хэрэгтэй шухала тооной нооһо абажа шадахагүйбди. Бүдүүн, шэмэтэ, концентрированнэ тэжээл хүрэхэ зэргээр абадаг болохо асуудалые тон анхаралтайгаар бодожо үзэхэ хэрэгтэй.

Хонидые концентрированнэ ба шэмэтэ тэжээлгүйгөөр үсхэжэ болохо юм гэжэ зарим хүдэлмэрилэгшэд буруугаар һанадаг болоо. Эдэ тэжээлнүүдые түрүү дүй дүршэлэй, бодото байдалай эридэгэй ёһоор шухала зэргээр бэлдэжэ абаха хэрэгтэй. Тиимэһээ мал ажалые бүхы дээрэнь, тусхайлан хэлэбэл, мүн хони үсхэбэрилхэ хэрэг үбһэ тэжээл бэлдэхэ ябадалһаа дулдыдана гэжэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет партийна болон советскэ органуудта, эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудта, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ дахин һануулха шухала гэжэ тоолоно. Гансашье гектар газарай ашаглагдангүйгөөр үлэхэгүйн тулада колхозууд, совхозуудай газарые эрхим һайнаар хэрэглэхэ асуудал тодорхой һайнаар дахин хаража үзэхэ, ямар тарилга хэды шэнээн хэхыень зүбөөр тодорхойлходонь колхозууд, совхозуудта туһалха хэрэгтэй. Тиихэ зуураа, нютаг нютагай эрхэ байдалда хүшэ эгээн багаар гаргажа, тэжээлэй эгээн хоолтой культуранuудые үлэмжэ ехээр ургуулжа байхаар хараадаа абаха шухала.

Кукуруза тарижа абаха хэрэгтэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үшөө дахин анхарал хандуулна. Энэ культурые тарихада һайн байһан тухай мүнөө баримталан хэлэһэнэйшье хэрэггүй. Мүнөө үедэ колхозууд болон совхозуудта таригдадаг тэжээлэй бусад бүхы культуранuудһаа булюу һайн байһанаа энэ культура өөрөө гэршэлэн харуулаа.

Кукурузые хүдөө ажахы эрхилдэг манай ороной бүхы районууд ургуулжа болохо ба ургуулха хэрэгтэй гэжэ мүнөө эли болонхой. Кукуруза хадаа хаа хаанагүй ургажа шадаха. Таригдаһан газарай гектар бүридэ тэжээлэй эгээл ехэ единицэ кукурузаһаа абаха шухала. Тиихэдээ зарим нютагуудта орооһыень, мүн набшаһа намааень, ондоо нютагта—гансал набша намааень хэрэглэхээр байха. Гадна, зарим нютагуудта ургаһан кукуруза буурсаг ехэтэй, нүгөө нютагуудтахинь—буурсаг багатай байдаг. Гэбэшье, бусад культуранuудта орходоо тэжээлэй эгээл ехэ единицэ хаа хаанагүй кукурузаһаал абтадаг байха юм. Хэдэ хэдэн колхозууд болон совхозууд кукурузын бага ургаса абана. Энэшье ушарта кукуруза өөрөө зэмэтэй бэшэ, харин хүнүүд, нэн түрүүн энэ культура таридаг хүнүүд зэмэтэй байха юм. Кукурузые һайнаар мэдэжэ, тэрэниие ургуулжа абаха ябадал һайса шудалһан газарта энэ культура айхабтар ехэ аша үрэ үгэнэ. Харин кукуруза тухай миил хооһон шашалдаа хэжэ үргэлжэлһөөр байһан газарта энэ культура һайса ургана-гүй, арга боломжынгоо зэргээр мал ажал хүгжөөлгын хэрэгтэ үзүүлжэ шадаха байһан туһаламжаая хүсэд үзүүлдэггүй байха юм.

Кукурузын орооһоной, гол түлэб эшэ набшаһанайнь ехэ тэжээл үгэдэг хэдэн мянган ажахынуудые жэшээ болгожо харуулхада болохо байгаа. Орон соогоо бүхы дээрэнь абажа харабал кукуруза мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абадаг болоходо шиидхэхы үүргэ дүүргээ. Кукурузын багаар таригдаһан 1953 ондо ороноймнай колхозуудта оройдоол 28 миллион тонно силос дарагдаа һэн. Харин кукуруза ехээр тариһан 1956 ондо 63 миллион тонно силос дарагдаһан байха юм.

Хонидые кукурузаар тэжээдэггүй юм гэһэн һанамжын буруу байһые тайлбарилжа үгэхэ хэрэгтэй. Кукурузые хониндо эдюулхэдэ угаа һайн байдаг. Хонидоо кукурузын силосээр һайса тэжээхэдэ нооһон эрид ехээр абтана, бүри олон хурьга гаргана, хурьганайнь түргэнөөр томо болоходо туһална гэжэ Ставропольска-ба-Алтайн хизаарнуудай, Украинска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй болон бусад областьнуудай, хизаарнууд ба республиканuудай олохон колхозууд ба совхозуудай дүй дүршэл баримталан харуулаа. Хонидоо хүсэд хүрэхэ силосээр һайса хангаха хэрэг туйлаха шухала.

Гүрэндэ тушаагдаха, худалдагдаха ёһотой таряанай хэмжээнэй бага болгогдоол һаань, малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ болохо юм гэжэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай зарим нэгэн хүдэлмэрилэгшэд буруугаар бодоно. Гүрэмнай городуудайнгаа, промышленна түб хотонуудайнгаа зониие талха тарягаар, хилээмэнэй зүйлөөр һайса хангахын, шухала зэргын гүрэнэй резервтэй байхын, гадаадын худалдаа наймаанда талха таряа шухала зэргээр гаргахын тулада, талха таряанай запасые саашадаашье ехэ болгожо байха юм. Үбһэ тэжээл, концентрированнэ тэжээлэй запас хадаа орооһото культуранuудые бүри ехээр абажа, ургасыень улам һайжаруулжа, гол түлэб кукуруза ургуулһанай ашаар ехэ болгогдохо ёһотой.

Бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээлые мал ажал хэды шэнээн хэрэглэхэб гэжэ тодорхойлходоо мүнөөнһөө эхилээд хони үсхэбэрилгын эрилтые анхаралдаа абангүй орхижо болохогүй. Хонидые тэжээхын тула страховой запастай зохилдуулан, хүрэхэ хэмжээнэй элдэб янзын тэжээл бэлэдхэхэ, бэлшээри, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй.

Үбэлэй холын бэлшээринүүдтэ тэжээлэй страховой запас бии болгохо асуудал тушаа тусгаар тогтожо хэлэхэ хэрэгтэй. Нютагай олохон партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд энэ хэрэгтэ тоншье харюусалгагүйгөөр хандана. Ехэ саһа, шуургагүй, һайн үбэл болохо аабза гэжэ найдаад, колхозуудай, совхозуудай, районууд болон областьнуудай хүтэлбэрилэгшэд хонидойнгоо үбэлжэжэ байһан газарта шухала зэргын үбһэ, таряа тэжээл бэлдэжэ асарха хэрэг эртээнһээ эмхидхэнэгүй. Тиихэ зуураа эдлэжэ байһан гол газар дээрээ хүсэд тэжээл үгы байжа, мүн бараг байһанай хэбэр үзүүлхэеэ оролдон, тэдэ хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй бэлшээридэ хэмһээнь олон мал намнажа асаруулна.

Теэд хэнэйшье мэдэһээр иимэ газарнуудта саһа, шуургагүй үбэл гэжэ үсөөн болодог, тиимэһээнь областьнууд болон республиканuудай хүтэлбэрилэгшэд сагай уларилай муу болоходо олон автомашинануудые, тракторнууд, бульдозернууд, хэтэрхэдээ самолёдуудыешье холын бэлшээринүүдтэ тэжээл асархымнай тула яаралтай түргэнөөр олоорнь эльгээгыт гэжэ эрижэ эхилдэг. Энэ хэрэгтэ гүрэмнай, колхозууднай нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргашалха баатай болобошье, хонидойнгоо гарзада орохо ябадал зайсуулжа шададаггүй байха юм.

Малаймнай үбэлэй бэлшээринүүдтэ жэл бүри хэдэн миллион хонин туугдажа асарагдадаг, тиин тэндэ үбэлжэлгэ ямараар үнгэрнэб, тэрээнһээл хонидоймнай олошорхо, бүхы орон соомнай нооһо бэлэдхэлгын түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ ябадал нилээд дулдыдаха байна. Тиимэһээ бидэнэр байгаалиһаа үршөөл хайра хүлеэгээд лэ һуухагүй, энэ хэрэгтэ аза мэдэг гээд лэ саашаа дабшаха ёһогүйбди. Хонидой үбэлжэдэг газарта шухала хэмжээнэй үбһэ, таряа, талханай зүйл эртээнһээ бэлэдхэжэ асарха хэрэгтэй.

4. Хонидойнгоо мүнөө үедэ байгаа тоо толгойе, мүн түл абтаха ябадалые хараадаа абажа, хашаа хорой бариха, тэрэшэлэн үбэлдөө хурьгалха дулаан байра бариха хэрэгтэ горьтой ехэ анхарал табиха шухала. Энэ хэрэгтэ үлүү гаргаша гаргахагүй, түмэр, черепицэ, шифер, хушалтатай, ехэ үнэтэй хирпиисээр, шулуун хашаа хорёонуудые барихагүй гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һануулна. Хашаа хорой барихадаа нютагай материалнуудые, илангаяа хулһа үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Тиигээ һаа, хашаа хорой барилгые химда болгохо ба түргэдхэхэ байна. Энэ хэрэгые ёһотой һайнаар, большевистскээр, гүрэнэй ёһоор эрхилжэ нэгэ жэл соо шиидхэхэ хэрэгтэй.

Уһалалгые илангаяа зунай бэлшээри дээрэ эмхидхэхэ хэрэг хони үсхэхэдэ тон шухала болоно. Энэ асуудалые республика, область, хизаар, район, колхоз, совхоз бүхэнэй арга боломжонуудые бултыень хэрэглэн тон богонихон болзор соо шиидхэхэ шухала.

5. Мүнөө үедэ ороноймнай олохон районуудта хонин хайшалагдажа, нооһо гүрэндэ тушаагдажа эхилбэ. Энэ хүдэлмэриие богонихон болзор соо, эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэй. Тиихэ зуураа, хонидойнгоо нооһо гээжэ, гутаажа, муухай болгожо болохогүй. Хониной нооһо гар хайшаар хиргахада 200—250 граммһаа бага бэшэ нооһон үлэшэдэг, харин машинаар хиргахада энэ гээлтэ хоролто нилээд бага болодог гэжэ дүй дүршэл харуулна. Тиимэһээ хони хайшалдаг машина бүхэниие эрхим һайнаар ашаглагдахын тула шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй.

6. Нооһо бүри ехээр абадаг болохо ябадал гол түлэб хони үсхэдэг хүнүүдһээ, тэдэниие шэлэн ололгоһоо, тэдэндэ анхарал табиха ябадалһаа гол түлэбтөө, шиидхэхы ёһоор дулдыдана гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет партийна болон советскэ органуудай онсо анхаралые хандуулха ёһотой гэжэ тоолоно. Энэ талаар манайда ехэхэн дутагдалнууд бии.

Партийна, советскэ болон хүдөө ажахын нютагай органууд, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд холын бэлшээридэ, һуурин газарһаа холо газарта байдаг хонишодто культурно-ажаһуудалайнь эгээн юрыншье эрхэ нүхэсэл олохон ушарта байгуулдаггүй. Харин иимэ арга нүхэсэл байгуулха боломжо колхоз, совхоз бүхэндэ бии юм. Хонишодто нүүдэл вагончигуудые, гэрнүүдые зохид һайнаар түхеэржэ болохо ба түхеэрхэ хэрэгтэйшье байна. Тэдээн соонь радио тодхоходо болоно.

Манай ороной ямаршье газарта байһан хүнэй бүхы совет арадтаяа хамта эдэбхитэйгээр, таһаранги бэшээр ажаһууха тиимэ саг үедэ бидэнэр мүнөө ажаһуунабди. Радио, телефоной, газетын, авиациин холбоогой бии болоод байхада ехэ ехэ зай таланууд хүнүүдэй хоорондоо харилсахада һаад тойбо боложо шадахагүй юм. Иимэ хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан газарта хонишод ба хони үсхэбэрилэгшэдэ ажалладаг бусад хүнүүд өөһэдынгөө ажалда дуратай байдаг, һуурин газарнуудһаа холо байһанаа мэдэдэггүй, эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилдэг ба ехэ һайн үрэ дүн туйладаг.

Партиин обкомууд, облгүйсэдкомууд, гол түлэб партиин райкомууд, райгүйсэдкомууд, хонишоной бригада бүхэнэй, колхоз бүхэнэй, совхоз бүхэнэй хүнүүдые мэдэхээр, хони үсхэбэрилхэ хэрэгэй хуби заяан хэнэй гарта найдуулан үгтөөб гэжэ мэдэхээр ажалаа эмхидхэхэ зэргэтэй.

Энэ хэрэгтэ залуушуулые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала. Казахстанай, Дунда Азиин, Читын, Астраханска, Сталинградска областьнууд, Ставропольска хизаар, Бурят-Монголой АССР мэтын талын ба хадын бэлшээринүүдтэй районуудта хони үсхэбэрилхэ хүдэлмэри хүшэр хүндэ байхаһаа байтагай, харин һонирхолтой, зохид байха юм. Тиимэһээл хонишоной арюун нангин мэргэжэлые суурхан дууладаг дуунда Ставропольска хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ехэ дуратай байдаг. Залуушуулые хони үсхэбэрилгэдэ хабаадуулгада комсомольско организацинууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ уялгатай.

Хэдэ хэдэн газарнуудта, илангаяа холын бэлшээридэ хони үсхэбэрилдэг районуудта хониной фермэ, отаранuудта хүдэлмэрилхөөр үсөөн бэшэ ушарта ондоо тээһээ ерэжэ, тушаан боложо ороһон, шалгагдаагүй хүнүүд абтана. Иимэ ябадал гаргажа яабашье болохогүй.

Колхозууд болон совхозуудай хонишодой бригаданuудые өөрынгөө хэрэг мэдэдэг, энэ ажалдаа дуратай, үнэн сэхэ, һайн хүнүүдһээ бүридхэхэ шухала. Нютагай эрхэ байдалые хараадаа абажа, хонидые гарзада оруулангүй үсхэһэн, олон хурьга абаһан, ашаг шэмэ ехээр абаһан колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулга үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Худалдаа наймаанай соёл культурын, элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд хонишодые, илангаяа холын бэлшээридэ ажалладаг хонишодые культурна һуудалайнь талаар хангаха тухай анхаралаа бүри ехээр табиха уялгатай.

Хонин ажалда хүнүүдые шэлэн оложо, хубаарилан табиха асуудал, мүн эдэнэй культурно-ажаһуудалайнь шухала эрхэ нүхэсэл байгуулха, хониной тоо олошоруулһанай, ашаг шэмыень ехэ болгоһоной түлөө материальна талаарнь урмашуулха асуудалнууд партийна болон советскэ органуудай гол анхаралда табигдаад байха зэргэтэй.

7. Нооһо бүри ехээр абадаг болохо зорилго шиидхэхэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ехэ үүргэтэй.

Хони үсхэбэрилхэдэ олохон орёо асуудалнууд гарадаг. Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэлгэ эндэ онсо ехэ удхашанартай байна. Тиимэһээ энэ талаар тусхай ехэ эрдэм һургаалгүй һаа, хони үсхэбэрилгын ажахые һайнаар эрхилхын аргагүй юм.

Колхозуудай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна болон советскэ органууд хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй ходол зүбшэн хэлсэжэ, тэдэнэй һанамжые хараадаа абажа байха, мэргэжэлтэдэй хүдэлмэрилхэ шухала эрхэ нүхэсэл байгуулха тухай анхаралаа ходо табижа байха, гэр байрынь байдалые һайжаруулха тухай һаналаа табиха ёһотой.

Мүн тэрэшэлэн хони үсхэбэрилгын асуудал эрхилдэг научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээ абаха шухала.

***

Мүнөө мяха, һү абалгаар һайн амжалта туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөөн бүхы орон доторнай бүри үргэнөөр дэлгэрнэ. Олохон колхозууд болон совхозууд эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 100 ба энээнһээшье үлүү центнер мяха, 400 ба энээнһээшье үлүү центнер һү абаха уялга даажа абанхай.

Хонишод манай хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ шэнэ шата болохо патриотическа энэ хүдэлөөнэй хажуу тээнь байха ёһогүй. Табанжэлэй үлөөшэ жэлнүүдтэ доодо захынь абабал хонин һүрэгөө хоёр дахин олон болгохо, хоёр дахин ехэ нооһо абаха зорилго табигдана. Олохон ажахынууд энэ зорилгоёо бүришье богони болзорто—хоёр жэлэй туршада, магад нэгэшье жэл соо дүүргэжэ болохо байна.

Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд партийна болон советскэ органуудай хүтэлбэреэр ябажа, манай орондо, манай совет арадта шухалын шухала һалбари болохо хонин ажалай дутагдалнуудые түргэнөөр зайсуулаад, эгээн ойрын саг соо энэ хэрэгтээ шиидхэхы ехэ амжалта туйлаха, совет арадайнгаа эрилтые хангахада шухала тооной нооһо орондоо үгэхэ бэзэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет батаар найдана.

КПСС-эй Центральна Комитет

СССР-эй Министрнүүдэй Совет

ОГОРОД ДЭЭРЭ

Бургааһаар шүргэлжэ барижархиһан харшын дунда байгааша хэдэн мянган рамануудай шэл дээрэ үглөөнэй наран хурса гэрэлээ тудхаажа, нюдэ һарган толорно. Парнигай зарим раманууд нээгдэнхэй, элдэб ургамалнуудай түлэг ургажа байһан нарай зөөлэхэн эшэнүүд ногоорон хүхэржэ харагдана...

Энэ үедэ колхозой центрһээ залуухан басагад, бэреэдүүд, наһажаал болоһон хүгшэдшье огородой газар зүглэн һубарилдаһаар ажалдаа ерэжэ байгаа һэн. Уданшьегүй хүн бүхэн өөһэд өөһэдынгөө ажалда ороно. Парнигай урда үзүүртэ нээлгэтэй байһан нэгэ рама дорохи рассадануудые уһалжа байгааша эхэнэр тээшэ хараад, огородой бригадын бригадир Петр Иннокентьевич иигэжэ хэлэбэ:

— Манай эгээ эрхим, дүй дүршэл ехэтэй овощеводуудай нэгэн — Антонида Васильевна Гермашева гээшэ. Өөрынгөө даадаг звеногойхидтой ажаллажа байна.

Антонида Васильевнатай, мүн суг хүдэлжэ байһан звеногойнь гэшүүдтэй танилсажа, хайшан гээд жэл бүри овощиин баян ургаса ургуулдаг дүршэл тухайнь, саашадаа ямар зорилго урдаа табижа байһан тухайнь хөөрэлдэбэбди. Энэ звено һүүлэй таба-зургаан жэл соо ургаса хуряаха түсэбөө хододоо холо үлүүлэн дүүргэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 500 центнер капустын ургаса хуряагаа. Харин түсэбынь 130 центнер байһан юм. Иимэ баян ургаса хайшан гээд, ямар арга хэрэглэхэдээ ургуулнабта гэжэ асуухада Антонида Васильевна иигэжэ хэлэнэ:

— Тон түрүүндэ, рассадануудые һайнаар ургуулха хэрэгтэй. Тиигээд огородойнгоо газарые үбэл, хабартаа зүбөөр үтэгжүүлжэ, зөөлэхэнөөр элдүүрилхэ шухала. Бидэнэр гектар бүхэндэ 4—5 центнер минеральна үтэгжүүлгэ, 60—70 тонно наг шэбхэ оруулдаг байнабди. Капустын эшэнүүдые тойруулан, нэмэлтэ тэжээл оруулалсадагбди. Рассаданууд огородойнгоо газар дээрэ июниин 5—8-наар һуулгагдадаг. Тиигээд зундаа ургажа байха үедэнь һайнаар харууһалжа, саг соонь уһалжа, буртаг үбһэ ногоогынь түүжэ байдаг заншалтайбди.

Энэ звеногойхид гансашье капустын баян ургаса ургуулдаг бэшэ, бусад ургамалнуудые баһал һайнаар ургуулжа, эрхим ургаса хуряадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ звено түсэбэй ёһоор га бүриһөө 110 центнер үгэрсэ хуряаха байһан аад, 320 центнер, 90 центнерэй орондо 180 центнер помидорой, 80 центнерэй орондо 100 центнер тыквын ургаса хуряагаа. Тиигээд мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо бүри баян ургаса хуряаха зорилготойгоор тэдэнэр ажаллажа байна. Энэ жэлдэ звено хамта 6 гектар дээрэ овощиин элдэб ургамалнуудые тарихань. Мүнөө рассадануудынь һайнаар ургажа байна.

Улан-Удэ город шадар байдаг тула Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз саашадаа огородойнгоо газарые бүри үргэдхэжэ, овощиин ургасые хододоо дээшэлүүлжэ байха гэжэ шиидээ. Огородой бригадада Антонида Гермашевагай звеноһоо дутуугүй баян ургаса хуряажа байдаг ондоошье звенонууд олон. Жэшээлхэдэ, Надежда Мергиневагай даадаг звено нёдондо баһал эрхим һайн ургаса хуряаһан байна. Бригадада хамта 5 звено бии. Звенонууд хоорондоо мүрысэнэ.

Овощиин баян ургаса хуряадаг болохын тулада үнгэрэгшэ жэлһээ эхилжэ, колхоз огород тарижа байгаашадта хэһэн ажалаарнь бэшэ, харин ургуулһан ургасаарнь гэхэ гү, али хуряаһан центнер ургаса бүхэндэнь ажалта үдэр бэшэдэг, мүн түсэбһөө гадуур хуряаһан ургасынь түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэдэг болоо. Энэ арга хэрэглэдэг болоһоной ашаар һураггүй һайн ургаса хуряагдадаг болобо. Юундэб гэхэдэ, хуряаһан ургасаараа ажалта үдэр, ажалай нэмэлтэ түлбэри абаха байһан хадаа огород ургуулжа байһан хүн бүхэн баян ургаса хуряахын түлөө оролдоно. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз овощиин ургаса хуряаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 116 центнер ургаса хуряаха түсэбтэй байһан аад, 126,8 центнер хуряаһан байна. Нёдондо энэ колхоз огородһоо хамта 254 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Мүнөө жэлдэ энэ һалбариһаа 270 мянган түхэригэй олзо оруулха түсэбтэй.

— Республикынгаа столицын ажалшадта овощь бүри ехээр эльгээдэг болоо, мүнгэн олзо улам ехээр абадаг болохобди. Хэдэхэн жэлэй үнгэрөөд байхада огородһоо хахад миллион түхэригэй олзо оруулдаг болохо зорилго манай урда табигданхай, — гэжэ огородой бригадын бригадир Петр Казанцев хөөрэнэ.

— Түсэбһөө үлүүгээр ургаса хуряаһанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри ехээр абадаг хадаа хүдэлхэ, оролдоходошье урматай, — гэжэ звеногойхид хөөрэлдэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ огородой бригадынхид морковь, горох, корнеплодууд, мангир, свёкло, брюквэ гэхэ мэтэнүүдые поли дээрээ һуулгажа байна.

Д. Цыренжапов, манай корреспондент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. В. Гермашевагай (нааһаа хоёрдохинь) звеногойхид парник соо ургууһан овощиингоо рассадануудые харууһалжа байна.

КПСС-эй ЦК-haa болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведhээ

…итын ехэ ажал-ябуулагша, эрдэмтэн, КПСС-эй Централь… Комитедэй гэшүүн, СССР-эй …овно Соведэй Президиумэй …ун, академик нүхэр Анна Михайловна **Панкратова** үни удаан, хүндөөр үбшэлhэнэйнгөө hүүлээр 1957 оной майн 25-да наhа бараба гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгы ехээр шаналан мэдээсэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет **СССР-эй Министрнүүдэй Совет**

ТАСС-эй мэдүүлгэ

…ы дэлхэйн олониитэ Иорда…и байдалда анхаралаа урдын…л адляар хандуулhаар. …шье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, …зүгэй арадуудай националь…лөөрэлгын хүдэлөөе дараха …империалистическэ гүрэнүү… политикань hүүлэй үедэ эгээл …Иорданида бэелүүлэгдэнэ.

…рданида тохёолдоhон байдал …изаторнуудай бэелүүлhэн үгэ…н үрэ мүн гэжэ баримтанууд …ерэхэ бүри улам олоороо …элнэ. Колонизаторнууд Иорда…эгээл хархис этэгээдүүдэй …р тэндэхи арадай тэм…ень даража, «Даллес—Эйзен…эй түсэб» гэдэгые абхуулжа, …аниин арадые колониальна …тушаагаар тушаха hанаатай.

…ерикын нефтиин баяшуул …Зүүн зүгэй байгаалиин баяли…дээрмэдэн ашаглахын тулада …патриодуудые шэрүүнээр …нэ. Харин тэдэнь араб …нэ яhатанаа эрхэ сүлөөтэй …охо, өөрынгөө хуби заяае өөhэ…додорхойлхо гэhэн hанал бодо…ь бэелүүлхын түлөө тэмсэhэн …эй». Америкын эдэ баяшуу… Иорданиин хархис этэгээдүү… тухиран, тэндэхи байдалые …а болгоhониинь бүгэдэндэ эли. …ал зорёолхожо баhамжалhан …д лэ энэ ушарые ондоогоор …хо байна.

…рданиин король Хусейн гэг…хэhэн мэдүүлгые Америкын …йтед пресс агентствын тараажа …hэндэнь энээнтэй дашарам…ан анхарал хандуулхаар. … гэхэдэ, Иорданида то…доhон хатуу байдалай түлөө …ю гэмтэдые үмөөрэн сагаа…жа, Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй …ууд тушаа Советскэ Союзай …ддаг политикые хардаха гэhэн …лгэ дурсагдаhан мэдүүлгэ соо …hэн байна. Иорданида тохёол…н шанга байдал «советскэ ком…змын» ябуулга хэhэнэйнь үрэ …ндэ тохёолдоhон «гуримгүй …ал» мүн лэ Советскэ Союзай …нэгэ ябуулгаhаань болоо гэжэ …мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Тэрэ …үлгэ соогоо Советскэ Союз ту…хуу худал юумэ хэлэбэб гэжэ …ль Хусейн hайн мэдэжэ байгаа …ой. Хариhаа ерэhэн этэгээдүүд …аниин патриодуудые шэрүүн …аар дараhан ушараа далдал… тулада Иорданиин королёор … худал мэдүүлгэ хүүлбэ.

…аб гүрэнүүдэй эрхэ сүлөөтэ, …даанхай байдалда эсэргүү хо… ябуулгануудые, авантюрануу… …ахин хэхын тулада Иорданиин … хэрэглэхэ, араб оронуудай …ональна интересүүдтэ харша …эг түримхэй, сэрэгэй бүлэг…үүдтэ Иорданиие, мүн араб …дшье оронуудые оруулхын ту… империалистнууд Иорданида …га байдал тохёолдуулба гэжэ …сэхэ хүн бүхэн ойлгожо байна.

…ША-гэй хархис этэгээдүүдэй …алтаар Иорданиин конституци …а далдагүйгөөр эбдэгдэжэ, …даниин арадай hунгаhан …аментын ажал-ябуулгынь хү… болюулагдаhаниинь бүхы …эйн зондо мэдээжэ. Арад зоной …ушаажа байгаашье hаань, пар…ентын байгуулhан правительст… …араагдаа, сэрэгэй байдал со…огдоо, тиихэдэ олон мянган …иодууд түрмэдэ, концентраци… …лагерьнуудта хаагдаhан байна. …даанхай Иорданиин гадаадын…шье, дотоодынгоошье политикые …анхяараал ябуулхынь түлөө, …педтэй, Сиритэй болон араб бу… гүрэнүүдтэй холбоо харилсаа… бэхижүүлхынь түлөө тэмсэгшэ… сэрэгэйхид болон полициинхид … шэрүүнээр даража хэhээбэ.

…рдань Иорданиин министрнүүд …hан олон хүнүүд, парламентын …үдэй олонхинь тушаагдаа, бү… политическэ лартинууд тараагдаа. Профсоюзууд, араб студент…ой Конгрессэй организацинууд, …даниин эхэнэрнүүдэй союз бо… …ниитын бусад организацинууд …аагдаа. Колониализмда эсэргүү… …эрид шууд тэмсэдэгээ харуул… бүхы патриодууд гүрэнэй аппа… …аа, армиhаа намнагдана.

…нгэжэ ороной патриотическа хү…үдые, бүхы түрүү юумые дара… …орилготой хархис этэгээдүүдэй …са далдагүй хатуу журам Иор…нда тогтоогдобо. Эдэ бүгэдэ хорото үйлэнүүдые США-гэй империалистнууд үүдхэhэн байна. США-гэй империалистнууд хаа хаанагүй, мүн эндэшье колониальна, хархис журам тогтоохын тулада тэмсэнэ.

Америкын засагай газарай номнолой, мүн тэрэ номнолые даган король Хусейнэй бүхы шадалаараа магтадаг Иорданидахи «сүлөөтэ байдал» эгээл иимэ байна.

Иорданиин генеральна штабай начальнигуудаар удаа дараагаар байhан хоёр хүн Иорданиhаа тэрьедэн гараха ушартай болоhон байгаа. Иорданида хэгдэhэн урбалтын арад зондо харша шанартай байhыень, мүн энэ урбалтые эмхидхэhэн далайн саанахи империалистнуудай хорото ябуулгые эдэ хоёр начальник арад зоной үмэнэ балшыса элирүүлээ hэн. Тиихэдэ Иорданида урбалта хэхэ, мүн тэрэниие бэлэдхэхэ ябадалда Иорданиин ниислэл хото Амманда байдаг США-гэй посольство эдэбхитэй үүргэ дүүргээ гэжэ тэдэнэр зааhан байна. «Иорданидахи бүхы либеральна үзэлтэй этэгээдүүдые үгы хэжэ, Эйзенхауэрэй түсэбые Иорданида баадхан абхуулаад, тэрэниие Египедтэй, мүн Сиритэй холбоогүй болгожо, Багдадска бүлэглэлдэ оруулха» зорилгоор Иорданида империалистическэ үгэсэлгэ хэгдэhэн байна гэжэ урдань Иорданиин армиин генеральна штабай начальник байhан Абу Нувар мэдүүлбэ.

Иорданида урбалта эмхидхэхэ, мүн Иорданиин патриодуудые хатуу шэрүүнээр хэhээхэ зорилгоор хэдэн зуун тусхай тагнуулшад США-гэй посольстводо урбалтын урда тээ ерэhэн байгаа гэжэ хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ hайн мэдээжэ.

Гэбэшье, Иорданида эсэргүү үгэсэлгэ эмхидхэгшэд энээгээрээ ханаагүй. Иорданиин зоной олонхинь империалистическэ энэ шэнэ үгэсэлгые буруушаана гэжэ мэдээд, империалистнууд Дундада далайн зүүн хуби руу Америкын далайн-сэрэгэй зургаадахи флодые эльгээhэн байна. Энэ флодые командалагша атомна буу зэбсэг хэрэглэхэб гэжэ занаа. Харин США-гэй сэрэгэй министр «хэдэн үдэрэй туршада» Иордани руу Америкын сэрэгые оруулхамнай гэжэ сэхэ занаhан байна. Гадна, Иорданида тохёолдоhон байдалтай дашарамдуулан, хүн зониие сэрэгээр hүрдүүлхын тула Америкын далайн сэрэгтэ хабаатай ябаган сэрэгэй отряд Ливанда буулгагдаhан байна. Тэрээнтэй хамта, зэргэлээ, араб гүрэнүүдэй хилэ дээрэ Багдадска бүлэглэлдэ хабаададаг гүрэнүүдэй — Турциин болон Ирагай зэбсэгтэ хүсэнүүд суглуулагдажа, Израилиин ээрхэг түримхэй этэгээдүүд улам эдэбхитэйгээр сэрэг дайнда бэлэдхэжэ эхилhэн байгаа.

Иорданиин эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалые хамгаалнабди гэhэн заримашуулай баталамжануудай худал хуурмаг байhые эдэ бүхы баримтанууд харуулна. «Эрхэ сүлөөтэ байдал» хамгаалхаяа hанаа юм hаа, юундэ араб гүрэнүүдэй хилэ шадар США-гэй далайн-сэрэгэй флот эльгээгдэхэ болоо юм. Колониальна дээрмэдэлгын урданай муу муухай арга методүүдые hэргээн, Зүүн зүгэй арадуудта колониализмые пушкануудай хүсөөр тогтоохын тулада дурсагдаhан флот асарагдаа бэшэ гү? «Даллес—Эйзенхауэрэй түсэб» гэдэг Иорданида эгээл түрүүн бодото дээрээ шалгагдаба гэжэ США-гэй засагай газарай зарим хүнүүдэй hайрхан мэдүүлhэниинь нэгэл ушартай байгаа ёhотой.

Араб арадуудай бэеэ даанхай байдалда эсэргүү, эб найрамдалда эсэргүү шэглэлтэй дайн сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ мүнөө болотор США-гэй колонизаторнууд Ираhаа бэшэ нэгэшье араб гүрэниие оруулжа шадаадүй. Гэбэшье, иимэ бүлэглэлнүүдтэ араб оронуудые оруулхын тулада тэдэнэр хорото ябуулгаяа үргэлжэлүүлhээр гэжэ баримтанууд харуулна. Араб оронуудые бэе бэетэйнь холбоогүй болгожо, мүн бэе бэедээ тэдэниие этигэхээ болюулжа, бэе бэедээ hэжэглэдэг болгоод, тэдэниие нэгэ нэгээрнь мэхэдээ оруулжа, хараалhан түсэбүүдээ хилбараар дүүргэхын тулада «Даллес—Эйзенхауэрэй түсэб» мүнөө хэрэглэгдэжэ байна.

Советскэ Союз гадаадынгаа политика ябуулхадаа бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохогүй гэhэн гол ёhо эрид шууд баримталдаг гэжэ мэдээжэ. Иорданиин арад, дэлхэйн бусад арадтал адли, өөрынгөө гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдые өөрөө шиидхэхэ эрхэтэй гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Гэбэшье, Иорданидахи хатуу шанга байдал Иорданиин дотоодын байдалай хүгжэлтэhөө дулдыдажа гараагүй. Гадаадын гүрэнүүдэй бүдүүлигээр тус ороной хэрэгүүдтэ оролсоhонhоонь боложо, Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй орон нютагуудта аюулта байдал тохёолдобо. Эгээл иимэhээнь дэлхэйн олониитэ Иорданидахи байдалда анхаралаа хандуулан, эндэ аюулта байдалай тохёолдоhондонь hанаата боложо байна.

Иорданиин арадай бэеэ даажа, үндэhэ яhатанаа хүгжөөхэдөө амжалта туйлахыень лэ Советскэ Союз хүсэнэ. СССР хадаа араб арадуудай үнэн сэхэ ханинь байhан, байнашье гээшэ. Суэцкэ каналай шадар аюулта байдал тогтожо, араб арадуудай, дэлхэй дээрэхи амгалан байдалай аюулда ороод байхадань, араб оронуудай бодото ханинь байhанаа Советскэ Союз харуулhаншье байна.

Советскэ Союз болон араб гүрэнүүдэй хоорондо бэелүүлэгдэдэг экономическа харилсаан тушаа хэлэхэдэ иимэ байна. СССР араб арадуудта, тэрэ тоодо Иорданидашье туhаламжа үзүүлэгдэхэ ёhотой байhаниие hайн ойлгодог. Энээн тушаа король Хусейн мэдүүлгэ соогоо шал худалаар хэлээ. Советскэ Союз колониализмын богоолшолhоо сүлөөржэ байhан Зүүн зүгэй арадуудта туhаламжа үзүүлдэг, мүн саашадаашье үзүүлхээр бэлэн. Тиихэдээ Советскэ Союз тэдэ оронуудтай адли тэгшээр харилсан, эрхэ сүлөөень хүндэлдэг, мүн дотоодынь хэрэгүүдтэ оролсонгүй, бэе бэеэ аша туhатайгаар харилсадаг байна. Советскэ Союзhаа, экономическа туhаламжа гуйжа, Иордани хандаагүй юм гэжэ hайн мэдээжэ. Тиимэhээ Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй оронуудта экономическа туhаламжа үзүүлхэ тушаа асуудалаар Советскэ Союзай баримталдаг hанамжые hэжэглэмээр гэhэн баталамжа ямаршье үндэhэгүй байна.

Иорданида тохёолдоhон байдалай түлөө гэмтэй зон бодото баримтануудые хазагайруулан, эндэхи байдалай бодото ушар шалтагаануудые тон худалаар харуулан, гэнэн хүнүүдые мэхэлхээ hэдэхэ аргатай. Гэбэшье, арадуудай хүсэл hаналые тоонгүй, капиталистическэ үсөөхэн монополинуудые баяжуулхын тулада—эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа Зүүн зүгэй арадуудые богоолшолгын тушаагаар тушаха гэhэн гүрэнэй ажал-ябуулагшад буруу hүрэдэг гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Хүнэй толгойдо түрэhэн сүлөөтэ бодолые үгы болгожошье, тушаагаар тушажашье болохогүй юм гэжэ түүхэ hургана. Зүгөөр иимэрхүү hэдэлгэнүүд урдань гаргагдадаг байгаа. Теэд иимэ hэдэлгэнүүдэй юугээр дүүрэдэг байhаниинь hайн мэдээжэ. Король Хусейншье энээниие мүн лэ hайн мэдэхэ байгаа ёhотой.

Араб оронууд тушаа Советскэ гүрэнэй ябуулдаг амгалан шэглэлтэй, хани барисаанай политикадань Иорданидахи байдал шангадуулhан империалистнууд ехэ дурагүй. Юундэб гэхэдэ, колонизаторнуудташье, мүн арадуудайнгаа аша туhые баруун, зүүн тээшэнь худалдан, Америкын баяшуулай урда hүгэдэжэ байhан эдэ оронуудай баяд ноёдтошье энэнь hаалта хэнэ.

Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ амгалан тайбан байдал империалистнуудта хэрэггүй. Тэдэнэр араб оронуудые дайн сэрэг хэхэ, мүн баяжаха, саг үргэлжэ арсалдаа гаргажа, зэбсэгтэ тулалдаануудые хэжэ байха газар болгохо гэжэ оролдоно.

Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ амгалан тайбан байдал тогтоохын тулада СССР эрид шууд оролдодог гэжэ Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ. СССР-эй хилые зубшан оршодог Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй оронуудтахи байдал Советскэ Союзай аюулгүй байдалтайнь нягта холбоотой. Тиимэhээнь Советскэ Союз империалистнуудай хорото ябуулгаhаа боложо Иорданида тохёолдоhон байдалые хайхарангүй байжа шадахагүй гэжэ урдань мэдүүлэгдэhэн байгаа.

Эрхүүгэй область. hүүлэй гурбан жэлэй туршада областиин тосхонуудта оронойнмнай баруун нютагуудhаа 10 мянга гаран хүн ерээ. Нухэдэй районой Калининай нэрэмжэтэ колхоздо Украина, Белоруссиhаа 80 бүл ерэжэ ороhон байна. Гүрэнhөө урьhаар абаhан мүнгэ зөөреэрээ тэдэнэр 150 шахуу hайн гэрнүүдые баряа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүүжэ ерэhэн аха дүүнэр Алексей Михайлович, Иван Михайлович Крюковтан гүрэнhөө урьhаар мүнгэ абажа бариhан гэрээ шэмэглэн гөёожо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Татар искусство, литературын декада

Татар искусство болон литературын түрүүшын декада майн 24-дэ Москвада нээгдэбэ. Революциин урда тээ татар арад өөрынгөө искусствогүй шахуу байhан юм. Советскэ засагай үедэ эндэ олон композиторнууд, уранзураашад, артистнууд бии болоо. Татарай советскэ литературашье ехэ амжалта туйлаа.

К. С. Станиславскиин болон В. И. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ хүгжэмтэ театрын зал соо декадын нээгдэhэн үдэр олон зон сугларба. М. Джалилиин нэрэмжэтэ Татарай гүрэнэй оперо, баледэй театрын коллектив республикынгаа эгээл hайн композитор, РСФСР-эй болон Татарай АССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша Н. Жигановай «Алтынчеч» («Алтан үhэтэ») гэжэ оперо харуулаа. Хархис добтологшод — монгол хаанuудтай татар арадай тэмсэhэн тухай үльгэр туужануудай удхаар энэ оперо зохёогдоо юм. Татарай элитэ ехэ поэт-патриот Муса Джалиль тус оперын үгэнүүдыень зохёоhон байна.

Г. Камалын нэрэмжэтэ Татарай гүрэнэй академическэ театрын тогтоогдоhонhоо хойшо энэ жэлдэ 50 жэл гүйсэхэнь. Тус театр хүүгэдэй центральна театрын байшан соо К. Тинчуринай «Сэнхир шаль» гэжэ хүгжэмтэ зүжэг харуулба. Үнгэрhэн зуун жэлдэхи Татарай хүдөөгэй тосхоной ажабайдал энэ зүжэг соо харуулагдана.

В. И. Качаловай нэрэмжэтэ Казаниин гүрэнэй ород драмын ехэ театр үнидэ байгуулагдаhан театр юм. Декадын түрүүшын үдэр тус театрын артистнууд академическэ бага театрын сценэ дээрэ Р. Ишмуратовай «Мүнхэ дуун» гэжэ драма харуулаа. Энэ зүжэг татар арадай алдарта хүбүүн, Советскэ Союзай Герой, поэт Муса Джалиль гэгшын ажабайдалыень, тэмсэлыень харуулна. Муса Джалилие 1944 ондо Моабитска түрмэдэ гитлеровецүүд саазалhан байна.

Городой томо театрнуудтай хамта Мензелинскэ колхоз-совхозой драмын театр мүн Москва ерэлсэжэ, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ театрын байшан соо наада харуулжа байна.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ зал соо болоhон Татарай АССР-эй дуу хүгжэмэй болон хатарай гүрэнэй ансамблиин концертдэ олон хүн байгаа.

(ТАСС).

ТҮРҮҮ ОТАРА

БАРГАЖАН. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Зандра Цыремпилович Занаевай даажа байhан отарын мал hайнаар үбэлжөө, шэнэ түл хоролто гээлтэгүйгөөр абтаа. Тус отарынхид 442 хонидоо гарзагүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулхаhаа гадна, 100 эхэ хонин бүхэнhөө 101 хурьга абажа, тэдэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр тэнжээбэ.

Нүхэр Занаев даажа абаhан 93 хонинhоо 107 хурьга абаа. Хамта хүдэлмэрилдэг хонишод: Мидагма Дамбаева, Дынцема Мижитова, Лубсама Сабхаева гэгшэд хурьга абаха түсэбөө мүн лэ үлүүлэн дүүргээ. Тэдэнэр мүнөө хонидоо 4 бүлэг болгожо хубаарилаад, хурьгадтайнь хамта hайн бэлшээридэ адуулна.

—Түрүүшынхеэ бэлшээридэ гараhан хурьгадые олон хонидтой суг адуулхада hайн ногоо оложо эдидэггүй юм. Тиимэhээ манай отарынхид түрүүшын hарада хонидоо бүлэг бүлэгөөрнь адуулнабди,—гэжэ ахалагша хонишон Зандра Занаев хөөрэнэ.

О. Раднаев.

КУКУРУЗЫН ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ БҮГЭДӨӨРӨӨ ТЭМСЭЕ

Манайшье эндэ hайн ургаса абтаха

Республикын холын хойто аймагуудай нэгэн Баргажанай аймагта байгаалиин эрхэ байдал шэрүүн. Тиимэhээ эндэ кукурузын үндэр ургаса абаха аргагүй гэжэ нэгэ зарим гээгдэнги бодолтой хүнүүд hанадаг байна. Энэ тон буруу гээшэ. Манай аймагта кукурузын яhала hайн ургаса абаха арга боломжо бии. Энээнээ тодорхойлхын тухайда нёдондо жэл кукуруза ургуулhан дүй дүршэл тухайгаа хэлэхэ hанаатайб.

Манай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой тараан ажалай 3-дахи бригада нёдондо жэл 65 гектар кукуруза тариhан юм. Тэрэнь минии звенодо даалгагдаhан байгаа. Тарилгымнай участок уhалагдадаг, элhэрхүү хүрьhэтэй газар юм. Участогаа танижа абаhаар, манай звеногойхид тэрэнээ үтэгжүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаа. Тиин 34 гектар газарта 620 тонно гү, али гектар бүхэндэ дунда зэргээр 18 тонно наг шэбхэ гаргаhан байгаабди. Тиигээд тарилга хэхынгээ урид 5—7 хоногто газараа hайнаар уhалаа hэмди.

Тарилгынгаа участогые бэлдэхэтээ хамта, үрэhээ нара hалхинда байлгаха, ехэ багаарнь илгаха ба hүүлээрнь шиигтүүлхэ хүдэлмэри хээбди. Туршалга хэхын зорилгоор үрэhээ 4 газар хубаарилаад, нэгэ сүүдхэhээ 4 сүүдхэ болотор шиигтүүлhэн, тиигээд тэдэнэр мүн ондо ондоо участогуудта тариhан байгаабди. hүүлдэнь мэдэхэдэмнай, манай эндэ 2 сүүдхын туршада шиигтүүлэгдэhэн үрэhэн hайнаар ургаха байгаа. Тиихэдэ 1 гектар участогта хуурай үрэhөөр тариhамнай оройдоо 10 центнер кукурузын ногоон тэжээл гараа hэн.

Тарилгаяа майн 28-да эхилээ hэмди. Энээнhээ урид тарилга хэхын аргагүй байhан юм. Юундэб гэхэдэ, газарай хүрьhэн үшөө hайнаар дулаасаагүй байгаа. Бүхы тарилгымнай хүдэлмэри 10 хоног соо дүүргэгдэhэн байна.

Кукурузын газарhаа бултайхатай хамта, буртаг ногооной ургахалаарнь «ХТЗ» тракторта «ЗИГ—ЗАГ» борнойнуудые шагтагалаад, бүхы участогаа борнойлоо hэмди. Энэ хадаа кукурузые буртаг ногоонhоо сэбэрлэхэдэ ехэ туhатай байба. Борнойлгын hүүлээр хэды хоноод байхада, буртаг ногооной дахин гарахадань, тэдэниие гараараа түүжэ абаhан байнабди. Зарим участогуудта иимэ хүдэлмэри зундаа 2 дахин ябуулагдаа. Тарилгынгаа участогые буртаг ногоонhоо гүйсэд сэбэрлээд, 18 гектар талмай дээрэ культиваци хээбди. Тэрэнэйнгээ гектар бүридэ дунда зэргээр 2,5 центнер үнэhэ, шубуунай аргал гаргаа hэмди. Тиин эдэ агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлhэнэй ашаар манай звено гектар бүриhөө дунда зэргээр 217 центнер кукурузын набша ногоо суглуулhан байна. Тиихэдэ нэгэ зарим участогта 500—600 центнер хүрэтэр ногоон тэжээл ургаа.

Мүнөө жэл манай звено 153 гектарта кукуруза тарихаяа байна. Энэ тон харюусалгатай, ажал ехэтэй хүдэлмэри гээшэ. Бидэнэр тарилгаяа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа байнабди. Звенодомнай 20 хүн таhалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Мүнөө тарилгымнай газар уhалагдажа, элдүүрилэгдэжэ байна. Наг шэбхэ гаргаха түсэб дүүргэгдээ. Үрэhэ хүрэнгэшье бэлэн болгогдоо.

Манай звеногойхид хабарайнгаа тарилгые эрхим шанартайгаар үнгэргөөд, зундаа ургасынгаа хойноhоо харууhа hайнаар эмхидхэжэ, мүнөө жэл кукурузын үндэр баян ургаса абаха гэhэн зорилго урдаа табяад, эсэшэ сусашагүйгөөр ажалланабди. Энэмнай Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40-дэхи ойн hайндэртэ эрхим бэлэг болохо.

Г. Попов, Баргажанай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой звеньевод.

Үрэhээ гараар hуулгана

ЗЭДЭ. (**Манай корреспондентhээ телефоноор абтаба**). Үшөөтэйн МТС-эй харьяата Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Таракановский С. Ф.) мүнөө жэлдэ 200 гектарта кукуруза тариха юм. Тэрээнhээ 50 гектарынь үргэн рядтайгаар таряад байна. Тиихэдэ бэшыень квадратно-гнездовой аргаар тариха юм.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын нэгэн шухала арга боломжо олгохо, кукурузын үндэр ургаса туйлахын тулада энэ колхоз яhала оролдолго гаргажа байна. Мүнөө энэ колхоздо кукурузые тарижа, тэрэнэйнгээ хойноhоо харууhалха тусгаар комсомольско-залуушуулай звено бии болгогдоhон, энэ звеное залуу басаган—комсомолка Евгения Большакова хүтэлбэрилнэ. Энэ звеногойхид Глеб Пашинскиин хүтэлбэрилдэг 1-дэхи комплексно бригадын Булаг гэжэ газарай поли дээрэ кукурузые гараар hуулгажа захалаа юм.

Тарилгада үрэhэ хүрэнгээ эртээнhээ бэлэдхэhэн, тиигээд элдүүрилгэ hайнтай газарта «Беларусь» тракторта юрын окучнигые шагтагалжа, хоорондоо 60—70 сантиметр зайтай байхаар хоёр тээшэнь хэрээhэлүүлжэ мүр татана. Тиигээд мүрэй уулзуууртахи хонхорхой соо нэгэ хүн гараар 4—6 монсогор үрэhэ хэхэдэнь, хойноhоонь ябаhан хоёр хүн суперфосфадтай холиhон хониной шэбхэ хоёр адха тухайс хэнэ. Мүн хойноhоонь ябаhан үшөө хоёр хүн үрэhэ шэбхын хэгдэhэн хонхорхой бүхэндэ литр хэмжээтэйгээр уhа адхана. Эгээл hүүлдэ ябаhан—зургаадахи хүниинь шоройгоор булана. Иигэжэ таригдаhан кукурузын квадрат хэзээшье hайнаар гараха, ургасаншье муу бэшэ байха.

Колхозой правлениин ба парторганизациин шиидхэhэнэй ёhоор кукуруза тариgшадай ажалай нормо, түлөөhэн тусгаар хараалагданхай юм. Жэшээлхэдэ, зургаан хүнэй үдэрэйнь даабари 0,25 га юм. Нэгэ сото тарихадаа хахад ажалта үдэр абаха байна. Тиимэhээ зургаан хүн 0,25 га тариха даабаряа дүүргэбэл, хүн бүхэнэй 2 ажалта үдэрhөө үлүүе абаха юм.

Түрүүшын үдэр тарилга хээд байхадань 6 хүн 0,25 гектар бэшэ, бүри ехые хэжэ болохо байhаниинь харагдаа. Жэшээлхэдэ, гараараа тарилга хэhэн звеногой басагад Анна Погодина, Вера Шарина, Анна Хороших, Анна Югова болон бусад тарилга хэхэдээ ехэ hайнаар, түргэн хэhэн байна.

Энэ аргые туршажа үзөөд hайн, үрэ ашатай байхадань колхозой правлени 50 гектарта кукурузые гараар хэхэ, тиихын тула энэ хүдэлмэридэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүдhээ эхилээд зуугаад хүниие гаргаха гэжэ шиидэбэ. Иигээд тус колхозые шефтээ абаhан аймагай эмхи зургаануудhаа хүнүүд олоороо үглөө мүнөөгүй ерэжэ, кукурузые гараараа hуулгаха хэрэгтэнь тус колхоздо туhалха юм.

—Кукуруза тарилгын агротехническэ болзорые наринаар сахиха хэрэгтэй. Мүнөө кукуруза тарилгада жэгдэрэн ороо хадаа гарта хүлтөөрөө хамhажа, үсөөхэн үдэрэй туршада дүүргэхые оролдонобди, —гэжэ колхозой агроном Роман Елисеев хөөрэнэ.

Н. Цыбенов.

Торидо кукуруза тарижа эхилбэ

Энэ жэлдэ Ториин МТС-эй механизаторнууд харьяата колхозуудайнгаа гэшүүдтэй суг хүдэлжэ, эртын ороохото культурануудай тарилгые богони болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргөө.

Эртын тарилга дээрэ 1-дэхи тракторна бригада (бригадирынь нүхэр Содномов) hайнаар хүдэлжэ, МТС-эй дирекциин болон партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абаа. Хоёрдохи бригадын тракторист Николай Тугаринов механизаторнуудай мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ, МТС-эй хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдээд, мүнгэн шан абаба.

МТС-эй механизаторнууд харьяата колхозуудтаа овёс тарижа дүүргээд, мүнөө хартаабха тарижа байнхай. Нүхэр Балдановай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада 28 гектар хартаабха тариха түсэбтэй аад, тэрэнэйнгээ 12 гектарынь тариба.

Эдэ үдэрнүүдтэ МТС-эй тракторна бригаданууд кукуруза тарижа эхилбэ. Хамта дээрээ энэ жэлдэ 1200 гектар кукуруза таригдаха юм. Кукуруза ургуулха 8 звено эмхидхэгдэнхэй. Хоёр колхоздо кукурузын үрэhые томо жэжээрнь илгаха хүдэлмэри дүүргээ.

Май hара шиигтэй бороотой байжа, таряа талханай ургаса жэгдэ hайнаар гаража байнхай. Механизаторууд, колхознигууд бүри урма зоригтойгоор ажаллажа, оройн тарилгые эмхитэйгээр дүүргэхээ хүсэнэ.

Е. Улахинов, манай газетын хүдөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

К. Е. Ворошилов КНР-һээ мордобо

ПЕКИН, майн 26. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов сугтаа ябалсаһан нүхэдтэеэ хамта майн 26-да Пекинһээ Улан-Батор мордоо.

КНР-эй Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун, КНР-эй Түрүүлэгшын Орлогшо Чжу Дэ, Лю Шао-ци, Чжоу Энь-лай болон КНР-эй гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшад К. Е. Ворошиловые аэродромһоо мордохуулаа.

Мао Цзэ-дун К. Е. Ворошилов хоёр үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Улан-Баторто бууба

УЛАН-БАТОР, майн 26. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов сугтаа ябаһан нүхэдтэеэ хамта майн 26-да Монголой Арадай Республикын нийслэл хото Улан-Батор буугаа.

Монголой Арадай Республикын Арадай агууехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, Монголой арадай-революционно партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Д. Дамба болон Монголой Арадай Республикын гүрэнэй болон нииитын бусад ажал-ябуулагшад аэродром дээрэ К. Е. Ворошиловые угтаа.

К. Е. Ворошилов Ж. Самбу хоёр үгэ хэлээ.

УЛАН-БАТОР, майн 27. (ТАСС). Майн 27-до СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловой хүндэлэлдэ эхэ уулзалган болоо. МНР-эй Арадай агууехэ хуралай Президиум МНР-эй Министрнүүдэй Совет болон Монголой арадай-революционно партиин ЦК энэ уулзалга эмхидхээ.

МНР-эй Арадай агууехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу К. Е. Ворошилов хоёр үгэ хэлээ.

Энэ уулзалган дээрэ 600 гаран хүн байгаа. Уулзалганда хабаадагшад үнэн зүрхэнһөө, халуунаар хөөрэлдөө. Монгол, совет арадуудай ахадүүгэй бата бэхи хани барисаатай байһаниинь эндэ элеэр харагдаа.

УЛАН-БАТОР, майн 27. (ТАСС). Нүхэр Ворошилов сугтаа ябаһан нүхэдтэеэ хамта майн 27-до Чойбалсанай нэрэмжэтэ промышленна комбинадта ошожо ерээ. МНР-эй Арадай агууехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Д. Дамба болон партиин, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд нүхэр К. Е. Ворошиловтой ябалсаа.

Һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй комбинадай хашаа соонь митинг боложо, тэрээндэнь 6 мянган хүн хабаадаа.

Комбинадай директор Д. Ойдовдорж предприятиингаа хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө К. Е. Ворошиловые, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүдые амаршалаа.

Һэеы, сэмбэ хэдэг фабрикын хүдэлмэрилэгшэ эхэнэр Ж. Дашзэгвэ митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар, советскэ арадай туһаламжаар ороноо бэеэ даанхай болгожо, эрхэ сүлөөтэй, зол жаргалтай болоһон монгол арад өөрынгөө агууехэ хани—советскэ арадта хизаарлашагүй ехэ дуратай юм гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Мүнөө орон доторнай хүдөө ажахы, өөһэдынмнай промышленность, транспорт, хэлхээ холбоон, соёл болбосорол, гэгээрэл хүгжэжэ, электростанциинууд, хадын-рудна болон нефтиин предприятинууд баригдажа байна гэжэ Ж. Дашзэгвэ хөөрэбэ.

Һүүлээрнь нэрэмжэ альга ташалгаар угтагдан К. Е. Ворошилов үгэ хэлэбэ. Монголой промышленностиин түүхэдэ эгээн түрүүн баригдаһан танай комбинадай хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшадтай уулзаһандаа ехэхэн баярлажа байнаб. Танай комбинат оронойнгоо хүдэлмэришэдые олоор хүмүүжүүлхэ, мүн шэнэ техникэ шудалха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргээ юм гэжэ К. Е. Ворошилов хэлэнэ.

Революциин урда Монголдо промышленность, хүдэлмэришэн анги үгы байгаа. Мүнөө Монголдо танай промышленна комбинадһаа гадна, бусад хэдэн предприятинууд бии болоо, мүн Монголой хүдэлмэришэн анги урган гараа.

Советскэ Союзай ажалшадай зүгһөө Монголой Арадай Республикын бүхы ажалшадта ахадүүгэй халуун баясхалан хүргэнэб гэжэ К. Е. Ворошилов нэрьемэ альга ташалгаан доро хэлэбэ.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын тулада социалистическэ лагериин оронуудай хоорондын эб найрамдалые хүсэдэг бүхы арадуудай таһаршагүй нэгэдэлые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ шухала гэжэ К. Е. Ворошилов үгынгөө түгэсхэлдэ онсолон тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзай болон Монголой саашадаа улам бата хани барисаатай, пягта харилсаатай болохын түлөө, эб найрамдалай, демократиин, социализмын хүсэнүүдэй улам урган бэхижэхын түлөө, монгол арадай болон тэрэнэй алдарта арадай-революционно партиин, арадай правительствын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдалай мандахын түлөө К. Е. Ворошилов юрөөлнүүдые хэлэбэ.

Һүүлээрнь МНРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай агууехэ хуралай Президиумэй гэшүүн Д. Дамба үгэ хэлэжэ, нүхэр Ворошиловой айлшалан ерэһэндэнь баясхалан хүргэбэ.

Митинг дүүрэнэ. Һүүлээрнь К. Е. Ворошиловта һүтэй хундага, мүн хадаг барюулагдаа. Хадаг гэхэш монгол арадай заншалаар эгээл хүндэтэй айлшадта барюулагдадаг юм.

Комбинадые хаража дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр К. Е. Ворошилов сугтаа ябалсаһан нүхэдтэеэ хамта гүрэнэй музейдэ орожо хараһан байна.

Индонезиин Коммунистическэ партиин тогтоогдоһоор 37-дохи ой тэмдэглэгдэбэ

ДЖАКАРТА, майн 27. (ТАСС). Индонезиин Коммунистическэ партиин тогтоогдоһоор 37-дохи ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан Индонезиин бүхы городуудта, томо тосхонуудта олон хүнэй хабаадалгатай митингнүүд үнгэргэгдөө.

Бандунгда ехэ митинг боложо, Индонезиин Коммунистическэ партиин генеральна секретарь Айдит үгэ хэлээ.

Меданда болоһон митинг дээрэ партиин провинциальна комитедэй секретарьһаа гадна, Хойто Суматрын провинциин губернатор үгэ хэлэжэ, Индонезиин Коммунистическэ партиин тогтоогдоһоор 37 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан сугларагшадые амаршалаад, арад зонойнгоо, Эхэ оронойнгоо аша туһада һаналаа нэгэдүүлхыень Индонезиин бүхы партинуудые уряалһан байна. Һүүлээрнь сэрэгэй нэгэдэхи округые командалагша подполковник Джамин Гинтинг үгэ хэлээ. Индонезие хамгаалхын тулада арадаймнай бүхы хүсэнүүд нэгэдэхэ ёһотой гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Тайбэйдэ чанкайшистнууд хүн зониие хэһээжэ байна

НЬЮ-ЙОРК, майн 27. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондент Тайбэйһээ иигэжэ мэдээсэнэ. Тайбэй дээрэ байһан американецуудта эсэргүү хүлгөөндэ хабаадагшадые олоор тушааха гэһэн захиралта Чан Кай-ши майн 27-до гаргаба. 200 гаран хүн тушаагдаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Таиландын дотоодын хэрэгүүдтэ хариин оронуудай оролсохо ябадалда эсэргүү тэмсэл болоно

БАНГКОК, майн 27. (ТАСС). Таиландта байдаг Англиин посольствын советник С. Адамс һаяхан пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Хитадай Арадай Республикые мэдэрхэ тухай асуудалые Таиланд «тон болгоомжотойгоор» хаража үзэхэ ёһотой гэжэ мэдүүлээ. Юуб гэхэдэ, Таиландта 3 миллион хитад зон ажаһуудаг байна гэжэ тэрэ хэлээ. Англиин дипломадай энэ мэдүүлгэнь ороной дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр оролһон ябадал гэжэ Таиландын олониитэ тоолоно.

«Сегакон» партиин (экономистнуудай парти) хүтэлбэрилэгшэ, Таиландын социалистическэ нэгэдэмэл фронтын түрүүлэгшэ Тэп Чотинучит энэ мэдүүлгэнь эрид буруушаагаад, энэнь Таиландын правительствын заабари үгэхэ гэһэн һэдэлгэ гээшэ гэжэ хэлэбэ. Таиландта һуудаг хитадууд ороной бүхы хуулинуудые сахидаг. Хэрбээ Хитадые мэдэрээ һаа, Таиландта хоро хүргэгдэхэгүй, харин тэрээндэ туһа болохо байгаа гэжэ Чотинучит хэлээ.

Парламентын гэшүүн, «Сери Прачатипатай» партиин (сүлөөтэ демократическа парти) хүтэлбэрилэгшэ Саинг Маранчкун гэгшэ дурсагдаһан мэдүүлгые тайлбарилхадаа, энэ мэдүүлгэ Таиландын ондоо оронуудтай хани барисаатай болохо ябадалдань һаад хэхэ гэһэн һэдэлгэ гээшэ гэжэ хэлэбэ. Гадаадын гүрэнүүдэй заабари захяагүйгөөр, Таиландын правительство Хитадые мэдэрхэ болихо тухайгаа өөрөө шиидхэхэ гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Америкын сэрэгэйхид Урда Корейдэ зоргоороо аашална

ПХЕНЬЯН, майн 27. (ТАСС). Корейн телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хойто Корей руу һаяхан ороһон, Урда Корейн армиин капитан Кан Ен Су Урда Корейдэ Америкын сэрэгэйхидэй зоргоороо аашалдаг тухай ушарнуудые хөөрөө.

Тусхайлбал, байгша оной апрель һарада Кенги провинциин Тенгок гэжэ нютагта нэгэ иимэ муухай ушар болоһон байна. Америкын сэрэгэй албахаагшад хадаа кореец хүнэй магазиндань орожо, магазинай ээзэнэй һамгыень хүсөөрөө эдлээд, магазин соохи юумыень тоножорхиһон байна.

Англи Йемендэ добтолһоор

КАИР, майн 27. (ТАСС). Аденда байдаг Англиин засагаархид Йеменэй Эль-Бейда гэжэ нютагые булимтаран абаха зорилгоор шэнэ добтолгодо бэлэдхэжэ байна гэжэ МЕН агентство мэдээсэнэ. Эндэ Англиин сэрэг суглуулагдана, мүн Англиин реактивна самолёдууд Йеменэй газар дээгүүр ходо ниидэдэг болоо.

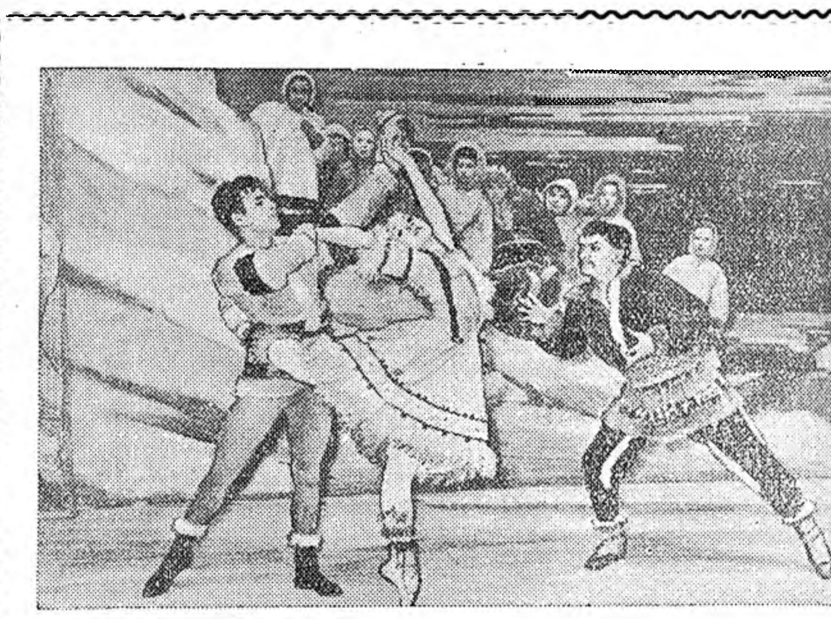

Ленинград. Хореографическа училищиин һурагшанар залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда бэлэдхэн, «Саһата нютагай басаган» гэжэ Г. Портновой балет табяа. Тус балет Т. Семушкинэй «Алитет хадагарана» гэһэн зохёолой аялгаар табигдаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи үйлэһөө нэгэ үзэгдэл харуулагдана. Баруун гарһаа: Алитет—тус училищиие дүүргэһэн В. Шульман, Тыгрена—8-дахи классай һурагша К. Ладанова, Айе—тус училищиие дүүргэһэн А. Павловский.

ТАСС-эй фотохронико.

Багшанарай һайн үүсхэл

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай зоологиин кафедрын эрдэмтэд багшалхынгаа хажуугаар республикынгаа баялигые улам арьбадхаха зорилгоор шэнжэлгын хүдэлмэри хэдэг юм.

Һаяхан бүлэг студентнэр биологическа наукануудай кандидат В. И. Измайловай хүтэлбэри доро Зэдэ голой эхин гол хүрэтэр зорин аяншалгада гараа. Тэдэнэр гэдэргээ бусахадаа Зэдэ, Сэлэнгэ голоор уруудан Улан-Удэ хүрэжэ ерэхэ байна. Студентнэр замдаа ан гүрөөлэй абари аашые, тэдэнэй амидаралые ажаглан шэнжэлхэ, һонирхолтой зүйл суглуулха юм.

Мүн кафедрын залуу хүдэлмэрилэгшэ биологическа наукануудай кандидат Т. А. Шишкин республика дотор зүгы үсхэбэрилгые улам хүгжөөхэ тухай асуудалаар шэнжэлхы хүдэлмэри хэнэ.

Кафедрые даагша М. Г. Бакутин республикын нуурнуудта карп, хэлтэгэнэ гэжэ үнэтэ загаһадые үсхэбэрилхэ талаар туршалгын хүдэлмэри хэнэ. Нүхэр Бакутинай үүсхэлээр 1955 ондо Эрхүүгэй областьһоо, мүн Красноярска хизаар[…] карп загаһан асарагдажа, Сэ[…]гын аймагай Окуневое гэжэ ну[…]та табигдаһан юм. 5 гектар ту[…] талмайтай, гүнзэгы бэшэ энэ н[…] загаһа үсхэбэрилхэдэ ехэ таа[…] Гэбэшье, тус нуурай багахан б[…]һан тулада тэндэ загаһа олоор[…] хэбэрилхэ аргагүй. Тиимэһээ ж[…]тэй болоһон загаһад дүтэ шадар[…] Щучье гэжэ нуурта абаашагд[…] табигдаха юм. Энэ нуурта[…] центнер хүрэтэр загаһа үсхэбэр[…]жэ болохо.

Иигэжэ карп загаһан дам дам[…] республикын бусад нуурнуудта[…]бигдахаар хараалагдана.

Бүхэн нютагта оршодог ну[…] нуудта карп загаһанһаа гадна[…]най шубуудые үсхэбэрилхэдэ е[…] зохид гэжэ һанагдана. Яахада[…] гэхэдэ, карп загаһанай тэжээл бо[…]гон тус нуурнуудта зэрлиг бар[…]гар таригдахаар хараалагдана. Э[…] ургаса мүн галуу, нугаһанай ду[…]тай тэжээлынь юм. Зэрлиг бар[…]гарай үрэһэн Хитадһаа асараг[…]хаар хараалагдана.

М. Григорьев.

Оролдосотой бригадир

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой шэрэм шудхалгын цех энэ жэлдэ хэблэгдэһэн нэгэ түхэлэй хэб үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо һураггүй олые үйлэдбэрилхэ даалгабари абаһан юм.

И. М. Хамагановай хүтэлбэрилдэг хэбшэдэй бригадын коллектив мүрысөөндэ оролсоод, өөһэдынгөө хүсөөр энэ даалгабариие хаһа саг соонь дүүргэхэ уялга абаа һэн. Тиин энэ бригада һараһаа һарада даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

Бригадир Илья Михайлович Хамаганов 1948 онһоо хойшо шэрэм шудхалга дээрэ хүдэлмэрилжэ, баян дүй дүршэлтэй болоо. 1956 ондо тус бригадын коллектив хоёр жэлэйнгээ даалгабари дүүргэ[…] Тиин энэ бригадада «Цехын эр[…] бригада» гэһэн хүндэтэ нэрээ[…] хэдэн удаа олгогдоһон байха ю[…] Нүхэр Хамаганов 9 жэлэй турш[…] эндэ хүдэлмэрилхэ зуураа оло[…] хүниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һур[…]һан байна. Жэшээлхэдэ, тэрэ[…] һурагһан нүхэд Ю. Петихов, Гермашев гэгшэд мүнөө даалга[…]ряа 200—250 процент хүрэ[…] дүүргэнэ.

Илья Михайлович даалгабар[…] ажалаа һайнаар эрхилхэтэйгээ ха[…]та, цех дотороо олониитын хүд[…]мэридэ эдэбхитэйгээр хабаадал[…]на. Цехынгээ профсоюзна орга[…]зациин түрүүлэгшэ, мүн агита[…] юм.

Мүнөө нүхэр Хамагановай бр[…]гада Октябрьска революциин [...] жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысөө[…] оролсоод, ажалай эрхим амжал[…] туйлажа байна.

Т. Степанов.

Тракторна түрүү бригада

Баргажанай аймагай Хүнтэ[…] МТС-эй 8-дахи тракторна бригад[…] коллектив эмхитэй һайнаар аж[…]лажа байна. Тус бригадын бри[…]дир коммунист А. Ф. Гармаев бр[…]гадынгаа хүдэлмэри зүбөөр эмх[…]хэдэг, хамта хүдэлмэрилэгшэд[…] һайнаар хандадаг, хэҗэ ажал[…] тодоор хэлэжэ үгэдэг байна. Ти[…]мэһээ бригадынхид даалгаба[…] үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Мү[…] тус бригада пар хахалха, тари[…] хэҗэ түсэбөө сүм дүүргээд, шэнэ[…]зар хахалжа захалаа.

МТС-эй дирекци ба парти[…] эхин организаци энэ түрүү бри[…]дада дамжуулгын Улаан туг, м[…]гэн шан барюулба.

Э. Цыцыков.

Клубтай болобо

Кяхта городой коммунал[…] ажахын хүдэлмэришэд, албаха[…]шад өөһэдын клубтай болобо. З[…] гаран хүнэй багтаха энэ клуб [...]рилгын конторын дэргэдэ бодхо[…]доо. Коммунальна ажахынхид с[…]лөөтэй сагтаа клубтаа ерэжэ, һо[…]нирхолтой зүжэг, концерт хара[…] элдэб наада наадаха, уранһайханай кружогой хүдэлмэридэ эдэбхитэй[…]гээр хабаадалсаха арга боломжо[…]той болоо.

Д. Цыренов.

МОНГОЛ ХАНИНАР МАНАЙДА АЙЛШАЛЖА БАЙНА

Майн 22-ой үглөөгүүр һэн. Совет-Монгол оронуудые холбоһон ехэ харгы зурына. Эндэ гүрэнэй хилын бартаа дээрэ СССР МНР хоёрой тугууд намилзана. Монгол-совет хани барисаанай обществын эмхидхэһэн эстафетэдэ хабаадагшадые угтахаяа ерэһэн республикымнай партиина, советскэ, профсоюзна организацинуудай, колхозуудай, түлөөлэгшэд урагшаа нэмжыһэн үргэн тала руу шэртэн харанад.

Часай стрелкэнүүд арбада дүтэлэнхэй. Саян уулын хормойһоо эхилһэн гүбөө дээгүүр хэдэн мотоцикл удаа дараалан гаража, уданшьегүй хүрэжэ ерэбэ. Түрүүшын мотоциклда һуулсажа ерэһэн МНРП-гэй Хубсугалай аймкомой секретарь нүхэр Пурэв (эстафетые толгойлогшо) БМАССР-эй культурын министрын орлогшо нүхэр Зугеевтэ хани барисаанай эстафетын улаан тугые В. И. Ленин Сүхэ-Баатар хоёрой хөөрэлдэжэ байһан портредтойгээр барюулба.

«Совет, монгол арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн алтан бэшэгтэй улаан тугые абажа, нүхэр Пурэв иигэжэ мэдүүлбэ.

— Хүндэтэ нүхэд! Хани барисаанай Манай общество гансахан энэ эстафетээр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаа бэшэ, монгол-совет хани барисаан тухай саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Политическэ ехэ удхашанартай энэ хүдэлмэридэ монгол-совет хани барисаанай обществын 132 мянган гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг...

тус эстафетэдэ хабаадагшадай, мүн монгол-совет хани барисаанай обществын бүхы гэшүүдэй зүгһөө советскэ хүнүүдтэ ахадүүгэй халуун баяр хүргэнэм. Монгол-совет хани барисаанай обществын 10 жэлэй ой байгша оной майн 22-то гүйсэбэ. Энэ ойн хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн тус эстафетэдэ хабаадагшад Ара Хангайн, Булган, мүн Хубсугал аймагуудаар ябажа, зонойнгоо дунда монгол-совет хани барисаан тухай ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулаа. «Монгол-совет арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан», «Социализм байгуулжа байһан монгол арадта Советскэ Союз ехэ туһа хүргэнэ» гэһэн ба бусад темээр хэдэн олон лекци, элидхэл уншагдаһан, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн байна.

Айлшад тэрэ үдэртөө Түнхэнэй аймагай центр — Кырен тосхон ошожо ябаха замдаа Туранай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой правленидэ ороһон байна. Тус колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Андыков артелиингаа ажахын хүгжэлтэ тухай айлшадта хөөрэжэ үгөө.

— Хэн һаалишантнай эгээ һайн амжалта туйлааб,—гэжэ эстафетые толгойлогшо нүхэр Пурэв асууба.

— Манай түрүү һаалишан энэ байна. Танилсагты,—гэээд нүхэр Андыков Доржиева Сэндые зааба. Тэдэнэрэй гараа барилсан танилсахадань, тойрон байһан малшад альга ташаба.

— Нёдондо жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1264 литр һү һаагаа һэм. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 1400 литр һү һааха уялга абаад хүдэлмэрилжэ байнаб. Манай колхозой һаалишад Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ эдэбхитэйгээр мүрысэхэ зуураа, Монголой хамтын ажахын һаалишадта ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэбди,— гэжэ нүхэр Доржиева мэдүүлээ.

Үдэшын 5 час. Түнхэнэй аймгүйсэдкомой байшангай үүдэндэ олон хүнэй хабаадалгатай баярай митинг болобо. Митингые партиин аймкомой секретарь нүхэр Зонхоевой нээһэнэй һүүлээр Кыренэй дунда һургуулиин пионернүүд айлшадые амаршалжа, гоё һайхан баглаа сэсэгүүдые барюулаа. Митинг дээрэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кырмыгенов, ВЛКСМ-эй аймкомой секретарь нүхэр Византийский, аймагай интеллигенциин зүгһөө нүхэр Суданова үгэ хэлэһэн байна. Удаань айлшадта үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Эстафетые толгойлогшо нүхэр Пурэв МНР-эй Хубсугал аймагай ажахын хүгжэлтые харуулһан альбом партиин Түнхэнэй аймкомдо бэлэглэбэ. Үдэшэлэн айлшадта уранһайханай самодеятельностиин концерт харуулагдаа.

Хойто үдэрынь айлшад Кыренэй МТС-эй МТМ-гэй хүдэлмэритэй, мүн эндэхи «Ленинэй зам» колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермэтэй танилсаһан байна. Эстафетын гэшүүд: МНР-эй ревсомолой Булган аймагай Тышэк сомоной ячейкын секретарь нүхэр Дашзэбэг, МНР-эй монгол-совет хани барисаанай обществын Ара Хангайн аймагай ячейкын түрүүлэгшэ нүхэр Дуламсурэн эхэсэ хүхэнгүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байһан тугалнуудай харууһалгые һонирхобо.

— Колхознай 62 һаалишадтай юм. Һаалишад тус бүридөө 14 үнеэ даадаг. Мүнөө тэдэнэр Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ускеев хөөрэбэ.

Монгол-совет арадуудай хани барисаанай эстафетые манайда асарһан айлшад хирпиисын заводой барилга, «Знамя» колхозой полевой стан, «Красный пахарь» колхозой поли дээрэ квадратно-гнездовой аргаар хартаабха тарилгые хаража һонирхоһон байна. Нүхэр Пурэв эдэ колхозуудай поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан түрүү механизаторнуудта «Монгол-совет хани барисаанай общество» гэһэн значогуудые зүүлгээ. Удаань айлшад «Аршаан» курортдо ошоһон байна.

Мүнөө хани барисаанай эстафетые асарагшад Улан-Үдын культурна эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүдэлмэритэй танилсажа байна.

Б. Дашиев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Эстафетые толгойлогшо нүхэр Пурэв БМАССР-эй Культурын министрын орлогшо нүхэр Зугеевтэ эстафетын тугые барюулжа байна. 2. Эстафетэдэ хабаадагшад Түнхэнэй аймагай «Красный пахарь» колхозой поли дээрэ квадратно-гнездовой аргаар хартаабха таридаг машина хаража байна.

О. Березковой фото.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00436. Типографи- Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2174.